Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 онһоо гарана | № 199 (16422) | 1983 оной августын 30, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

ЛМЭГ ҮДЭРНҮҮДЫЕ ГҮЙСЭД ХЭРЭГЛЭЭ!

УРМАШУУЛАГДАҺАН ЗВЕНО УРАГШАТАЙ

низаторнууд тэжээл бэлэдхэхэ хаһаяа Олзондо эхилээ бэлэй. Эндэ 95 гектар сабшалангай ногоо тон богони болзорто сабшажа һурилһэнэй удаа, Хүл Толгойдо нүүжэ, отогоо түхеэрээ. Эндэхи 90 гектарһаа 1500 центнер үбһэ сабшажа сомоод, һүүлээрнь Сабуудайда ерээд байна гээшэ. 120 гектарта нэмжыһэн сабшалангаа звеногой механизаторнууд унагаагаад, хатаһыень тармажа суглуулаад, мүнөө һурилжэ байнхай. Звеногой гэшүүдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, Сабуудайн сабшалангһаа 2000 гаран центнер үбһэн абтахаар хараалагдана.

—Мүнөө үедэ энэ гурбан сабшалан дээрэһээ бүхыдөө 5000 гаран центнер үбһэ хуряажа сомоод байнабди. Энээнэй удаа Сабуудайн оршондохи 120 гаран гектарай ногоо сабшажа һурилхэ түсэб манда үгтэнхэй. Бидэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэеэ гараха һарын 6—7-ной үдэр сүм дүүргэхээр шиидэнхэйбди. Байгша ондо ногооной ургаса һайн. Эдэ сабшалангһаа дунда зэргээр гектарай 17—18 центнер үбһэн абтана. Наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ хүдэлмэримнай яһала урагшатайгаар ябуулагдана, —гэжэ Доржо Аюшеев хэлэнэ.

Хүн бүхэнэйнгөө ажалые һайнаар эмхидхэжэ, машина, тракторнуудайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар үбһэ ехээр суглуулжа сомоно. Эдэнэр сабшалга тармалга хоёроо ехээр алгасалдуулхагүйе оролдодог байһан юм. Тодорхойлбол, эндэхи звеногой үбһэшэд үнгэрһэн хугасаа соо һайн шанартай үбһэ һурилжэ үрдеэ.

...Комсомол-залуушуулай энэ звенодо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Хүн бүхэн үдэр бүри нормоёо гансашье дүүргэхэ бэшэ, мүн заабол үлүүлхын түлөө шармайн оролдоно. Совхозой парткомой секретарь Николай Андаевич Албашеевэй мэдүүлһэнэй ёһоор, тус звеногой үбһэшэд социалис мүрысөөнэй һүүлэй гурбан дүнгэй ёһоор ажахы дотороо эрхимлэжэ, дамжуулгын улаан вымпел алдангүй барижа ябана. Тиихэдэ табан хоног бүхэнэй дүнгөөр гурба дахин эрхимлэхэдээ, тус звено эды дахин 40 түхэригэй мүнгэн шанда, эрье хониндо хүртэһэн байха юм.

Отогой зүүн тээ добо дээрэ ээлжээтэ һуриеэ соможо байһан механизаторнууд тухагүй ажаллана. Һури сомохо түхеэрэлгэтэй МТЗ түхэлэй трактор жолоодогшо Доржо Аюшеев гидравликын рычагуудые аалиханаар даража, нагшуургаар асарагдаһан обоо бүхал үбһэ тракторайнгаа оньһон «һабараар багсалан бажуугаад», һури дээрэ ебхытэр табина. Тэрэ үбһыень Дугар-Цырен Дабаев Нима-Цырен Жамсаранов хоёр асануудараа тараагаад, нягтаруулан гэшхэхэ юм. Нагшуургатай трактор жолоодогшод Бимба-Доржо Гомбоев, Бато Жамсаранов гэгшэд тармагдажа баал болгогдоһон үбһэ суглуулан түлхижэ, һуриин хажууда асаржа. Ингэжэ булта өөһэд хоорондоо эб эетэйгээр ажаллан, бүхы шадалаараа оролдоно.

— Манай звенодо хойшоо таталдадаг хүн үгы. Косилкашан Александр Дашамолонов, тармууртай тракторта ажалладаг Сергей Батуев, нагшуургатай трактор жолоодогшод Бимба-Доржо Гомбоев, Бата Жамсаранов, косилкатай тракторта хүдэлмэрилдэг Ширап-Доржо Будаев гэгшэд үдэр бүхэндэ нормоёо холо үлүүлдэг гуримтай. Байгша ондо бидэ бүхыдөө 6553 центнер үбһэ һурилхэ түсэбтэйбди. Тиихэдэ сабшалангайнгаа ургасын һайн тула, түсэбөө 7000 центнертэ хүргэхэ гэһэн социалис уялга абанхайбди. Энэ сабшалангай һүүлээр Сабуудайн оршондохи участогһаа 2000 центнер үбһэ сабшажа һурилбэл, хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлхэбди. Тобшолбол, бидэ хараалһанаа лаб дүүргэхэбди гэжэ найдуулха байнаб —гээд, комсомол-залуушуулай звеное хүтэлбэрилэгшэ Доржо Цырендоржиевич Аюшеев хэлээ бэлэй.

В. ЖИГЖИТОВ.
Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхоз.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: звеное хүтэлбэрилэгшэ Д. Ц. Аюшеев. Механизатор Бато Жамсаранов. Хатаһан үбһэн тармагдана.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХОНИШОД ҮБҺЭНДЭ

Зунай хүхэ ногооной шэмэтэйдэ хонидоо һайнаар адуулан, хүсэ шадал гүйсэд абхуулжа, эхэ хонидоо үрэжүүлхээр бэлдэжэ, сүлөө тухагүй хүдэлжэ байбашье Сэлэнгын районой түрүү хонишод үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ баһал эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Зарим бэрхэ хонишод мүнөө өөһэд өөһэдынгөө һүрэг хонидто ерэхэ үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ сабшажа, хуряажа абаад байна. Жэшээлхэдэ, Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Дулмажап Доржитаровна Будаевагай бригада өөһэдынгөө сабшалан дээрэһээ гэр бүлөөрөө 700 центнер үбһэ сабшажа, һурилөө. Нигээд тэдэнэр газарайнгаа углуу суглуугаар, бургааһан соогуур үлэһэн ногоое сабшажа, үшөө 200 центнер үбһэ нэмэжэ бэлэдхэхэ зорилготой.

«Бестужевский» совхозой үнинэй бэрхэ хонишон Радна-Самбу Раднажапов, мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон Владимир Чойсоронов гэгшэд тус тустаа 500 центнер үбһэ һурилжэ абаа. Мүнөө тэдэнэр үлэһэн үбһэеэ сабшаһан, хуряаһан зандаа.

Бүхыдөө район соо хонишодой 42 звено сабшалан дээрэ хүдэлжэ байна. Тиихэдэ олохон хонишод үбһэшэдэй звенонуудта оролсоод, отарануудайнгаа хонидой эдихэ үбһэ бэлэдхэлсэнэ.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

БОРООТОЙДОШЬЕ БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

Энэ жэлдэ сагай уларилай хэды тогтууригүй байгаашье һаань, Прибайкалиин районой ажахынууд ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ тэжээл нөөсэлхын түлөө оролдолго гарган хүдэлнэ. «Зырянский» совхозой тэжээл бэлэдхэгшэд һүүлэй мэдээгээр бүхыдөө 125 тонно витаминтай ногооной гурил гаргаа гэхэ гү, али бэшэ ажахынуудта орходоо энэ сэнтэй тэжээл нилээд ехээр нөөсэлөө.

Эндэ дүршэлтэй механизатор Леонид Иосипович Руднев ахалагша машинистээр хүдэлнэ. Тэрэ гол мэргэжэлээрээ жолоошон хүн юм. Нүхэр Руднев «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагданхай.

Мүнөө тэрэнэй хүтэлбэри доро дүрбэн хүн ажаллана. Тус звено байгша ондо бүхыдөө 450 тонно ногооной гурил гаргаха түсэбтэй.

Харин «Ильинкинский», «Прибайкальский» совхозууд, «Прибайкалец» колхоз витаминтай гурил татаха талаар ехэл гээгдэлдэ оронхой. Эдэ ажахынууд лүн хамта оройдоол 24—46,2 тонно гурил нөөсэлөөд байна.

Шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгээр «Зырянский» совхозойхид баһал уридлаһаар. Эдэнэр һүүлэй дүнгөөр 795 тонно сенаж, 525 тонно силос дараба. Илангаяа Василий Иванович Чумаковой даадаг звеногой гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ 100 тонно силос даража, 2900 центнер үбһэ бэлэдхэжэ шадаа.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛНЭ

Предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай хүн зонине үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха талаар Түнхэнэй районой Хужарай, Хурамхаанай районой Хурамхаанай сомоной Соведүүдэй республика дотороо гаргаһан үүсхэлые Хориин поселково Соведэй харьяата газар дээрэ байдаг хүн зон халуунаар дэмжэнэ. Эндэхи организаци, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад районойнгоо ажахынуудта адууһа малда үбһэ тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ шеф ёһоной туһаламжа үзүүлжэ эхилэнхэй.

Мэнэ һаяхан райгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд Анаагай совхозой Дмитрий Егорович Андриевскиин хүтэлбэрилдэг звенодо ошожо, уһанда абтаһан сабшалангай ногоое суглуулжа, шарга дээрэ һурилһэн байна. Энэ бүлэгые районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр А. Ц. Галсанов хүтэлбэрилнэ.

Имэ туһаламжанууд район дотор яһала олон юм.

Ф. ХАНДАРХАЕВ,
Хориин поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

ЭРШЭ ШАНГАДАНХАЙ

Һүүлэй үдэрнүүдтэ тэнгэри сэлмэг, наран шанга байжа, үбһэшэдтэ хабатай һайн саг ерэбэ. Одоол сабшалан дээрэ хүл хөөрсэг, ажалай эршэ нилээд шангадхагдаба. Хэжэнгын районой ажахынууд сабшалан дээрээ гараһан сагһаа хойшо августын 15 болотор арай шамай 63 мянга шахуу центнер үбһэтэй болоһон байгаа. Харин долоон хоногой туршада 42 мянга гаран центнер үбһэ һурилжэ үрдибэ.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэри «Первомайский» Ушхайтын, Могсохоной совхозуудта эмхитэйгээр, бүтээсэ ехэтэйгээр, һайнаар ябуулагдана. Жэшээнь, «Первомайский» совхоз нёдондоной энэ үеынхиһөө арба мянга гаран центнер үбһэ ехээр абаад байна. Эндэхид сенаж дараха даабаряа дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Силос даралга ажахы бүхэндэ түлэг дундаа.

А. ЧИМИТОВ.

ХОДОДОО—ЖАГСААЛДА

[Г]АЗАРАА БАЯН БОЛГОХО

...хүндэ газарта ...коммунистнуу... ...үндэ болоно. ...ехээр абахын ...шье өөрын зо... ...Эдеэ хоолой прог... ...оролдогдэһэн нии... ...ческэ түсэб...

...ийска областиин ...ября» колхоздо ...хүртэһэн бай... ...Алатаугай ...кидометртэ ...Хайр шулуу... ...хужармаг бай... ...лнүүдэй ажа... ...баян бол... ...Колхозой түрүү... ...Ажалай ...Верховно ...Казахста... ...ЦК-гай гэ... ...Никитич Го... ...эндэ ехэ.

...Манай үеын үлэн ...һабан, хүдөө ...шын коммуна... ...баяшуулай ...тивизаци ба ...шаглалгын баа... ...бүгэдые бара... ...онуудай ком... ...жэлэй стажтай ...бэжа гараа.

...газар ажал... ...бүхы наһаня... ...оллаа юм. Ар... ...алба хэжэ ...тэрэ хаяһа... ...эмхидхэһэ... ...албаяа дүүр... ...нэгэ колхозые толгойлһон намтартай.

Н. Головацкитай хөөрэлдэхэдэмни, «бидэ өөһэдөө газар хэнэбди» гээл хэдэ дахин дабтахыень ажаглаа һэм. 1950 ондо тэрэнэй колхоз даажа абахада, оройдоол нэгэ «полуторка» байһан юм ха. Ойрын МТС-тэ гурбан трактор байгаа. Газараа юугээр хахалдаг, орооһоёо яажа сохидог байгаа гээшэб? Колхозой музейдэ табяатай анзаһан гар тээрмэ хоёр лэ энээн тухайнь һануулна. Дайн дүүрэбэ, хүнүүдые хилээмээр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Гэбэшье түрүүшээр колхознигуудта хахалалгын газартай болохо хэрэгтэй. Гектар бүриһөө мянган тонно хүрэтэр шулуун суглуулагдажа, зөөгдөө. Түрүүшын ургасые хуряагаад, хүнүүдэй хэһэнэй зэргээр ажалша үдэрнүүдтэ хубаадагаа, аптекын шэгнүүрээр граммшье алдангүйгөөр шэгнээ һэн ха. Энээнһээ хойшо тиимэшье ехэ саг үнгэрөөгүй, гэбэшье энэмнай түүхэ болонхой.

«40 лет Октября» колхоз ороной эгээл томо ажахынуудай нэгэниинь болонхой. Ажахы гүрэндэ мяха худалдалгаар табан жэлэй түсэб дүүргэхэ дүтэлөө. Гурбан жэл соо 18 мянган тонно мяхан үйлэдбэрилэгдөө! Эндэхид мяхаяа центнерээр бэшэ, харин тонноор тоолодог заншалтай. Жэлһээ жэлдэ кукурузын ургаса дээшэлнэ. Мүнөө жэлдэ 4,5 миллионһоо дээшэ пуд кукуруза тушаагдаха. Энэмнай Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ, оруулагдаһан горитой ехэ хубита гээшэ!

—Харин үшөө ехэ амжалта түйлажа болохо, түйлагдаха ёһотой юм,—гээд Н. Головацкий хэлэнэ. —Улам ехэ болоһон арга боломжонууд ба нинтын эрилтэнүүд бүхы экономическа хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Бидэ ороной экономическа хүгжэлтын шэнэ шатада орообди гээд партиин ветерануудтай уулзалга дээрэ нүхэр Ю. В. Андропов сэхэ хэлээ һэн.

Манай ажахыдашье бодожо үзэхөөр асуудалнууд бии. Манай колхоз продукци үшөө ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжотой юм. Теэд тушаан абалгын баазын һула байһаниинь һаад хэнэ. Машина тракторнуудай запчастьнууд дуталдадаг, тосхондо барилга хэхэ хүдэлмэрине подрядчигууд һаатуулдаг байна. Агропромышленна комплексын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрине тоб гэмээр эмхидхэхэ зорилгые республиканска партийна организаци шиидхэхэдээ, үргэн олониие тэдэ, партиин ветерануудай эрдэм мэдэсэдэ ба дүй дүршэлдэ түшэглэдэг юм.

Ю. БУРЯК,
ТАСС-ай корр.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ АШААР

Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод ажахынгаа гол һалбарине саашадань хүгжөөхын түлөө ехэхэн оролдолго гарган хүдэлнэ. Эдэнэр даалгагдаһан отарынгаа хонидой тоо толгойень олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмыень нэмээхэ хэрэгтэ бүхы бии байгаа һанал бодолоо, арга боломжоёо хэрэглэнэ.

Тус ажахын дүршэлтэй хонишон Энхэ Бадмаевич Батуев залуу наһанһаа эхилжэ, хонин һүрэгые эрхилжэ ябаһан намтартай хүн юм. Мүнөө тэрээндэ 905 хонин даалгагданхай. Нүхэр Батуев байгша ондо отарынгаа хонидой толгой бүриһөөнь дунда зэргээр 4,7 килограмм ноохо хайшалжа, түсэбөө 141 процент дүүргээ. Энэнь түсэбһөө гадуур 16 центнер «сагаан алтан» тушаагдаһан болоно.

Колхозой түрүү малшад Д. С. Эрдынеев, Л. Никитина болон бусад нооһо хайшалха даабаринуудаа үлүүлһэн байна. Эдэ түрүүшүүлэй ашаар ажахы энэ жэлдэ бүхыдөө 220 центнер һайн шанартай нооһо тушаажа, түсэбөө амжалтатай дүүргэжэ шадаа.

Р. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

СОШОРДОМО ДОХЁО

КАПУСТА ЮУНДЭ ЗӨӨГДЭНЭГҮЙБ?

Мухар-Шэбэрэй районой Заганай колхоздо 20 гектар талмайда овощ ургуулагдана. Эндэ РСФСР-эй габьяата агроном Ю. И. Лютаевагай хүтэлбэри доро хоёр звено хүдэлдэг юм. Звенонуудай гэшүүд эртэ хабарһаа эхилжэ огородой эдеэнэй баян ургаса абахын түлөө яһала оролдолго гаргаа. Дүй дүршэл ехэтэй үнинэй механизаторнууд Фёдор Нестерович Будников, Василий Аникеевич Иванов гэгшэд ДДН-70 түхэлэй түхеэрэлгэнүүдээр овощой тариглаһан газарнуудые таһалгаряагүйгөөр уһалаа. Тэдэндэ бүлүүр станцине хүдэлгэгшэ Алексей Астафеевич Ревенский ехэ туһа хүргэһэн байна.

Огородшодой звенодо хүрэжэ ерэхэдэмнай, звеное хүтэлбэрилэгшэ Ксения Агафоновна Иванова түрүүтэй арбан хоёр эхэнэрнүүд капустын ургаса хуряажа байба. Энэ звено юһэн гектарта капуста, гектар хахадта свекло, хахад гектарта морковь ургуулна. Тиихэдэ дүрбэн гектар газарта эртын капуста һуулгажа, бараг һайн ургаса хуряажа эхилээ. Энэ ажалда үнинэй огородшод Мария Иванова, Мария Максимова, Клавдия Иванова, Марина Миронова, Мария Филиппова гэгшэд онсо шалгарна.

Тус звеногойхид нүгөөдэ—Анна Васильевна Братенькова-гай хүтэлбэридэг звеногой гэшүүдтэй мүрысэн ажалладаг юм. Эдэ хоёр звеногой огородшод колхозойнгоо правленитэй договор баталжа, ажалаа бригадна подрядай гуримаар эрхилдэг. Тэдэнэр хамта 2400 тонно овощ хуряажа, гүрэндөө худалдаха түсэбтэй.

— Баталагдаһан договорой ёһоор бидэнэр урдаа табигдаһан зорилгоёо бэелүүлжэ эхилэнхэйбди,—гэжэ звеное хүтэлбэрилэгшэ Ксения Агафоновна Иванова хөөрэнэ. — Түрүүшын дүрбэн машинаар 347 центнер капуста Улаан-Үдын горплодоовощторгдо, Мухар-Шэбэрэй райзагот-контородо ябуулаад байнабди. Гэбэшье үшөө 800 центнер капуста суглуулагдаад, мүнөөдэр дүрбэдэхи үдэрөө хэбтэжэ байна. Хэды хушаатай бүглөөтэйшье һаа муудажа эхилхэнь ааб даа».

— Имэ ушарай тохёолдоходо бидэнэр юугээ хэхэ болонобибди. Хуряалгаяа саашань үргэлжэлүүлхэ гүбди, али үгы гү?—гэжэ бэшэ эхэнэрнүүдынь мэдүүлнэ.

Үшөө энэ оной мартын 14-дэ Заганай колхоз Улаан-Үдын горплодоовощторг хоёрой хоорондо баталагдаһан договорой ёһоор горплодоовощторг капуста байра дээрэнь худалдан абаха юм гэжэ бэшээтэй. Теэд горплодоовощторгынхид юундэ үгэдөө хүрэхэеэ болинхойб?

С. РИНЧИНОВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

«РАДУГА» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

Хэлхээ холбооной «Радуга» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1983 оной августын 26-да Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдэбэ. Телефонно-телеграфна радио холбоо хангаха ба телевизионно программануудые дамжуулха ретрансляционно аппаратура тэрээн дээрэ тодхогдонхой.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Командно-хэмжэлгын комплексын аппаратура хэмэл одоной ябаха замые тааруулан тодорхойлно. Хараалагдаһан программатай зохилдуулагдажа, хэмэл одоной хэлхээ холбооной ба телевизионно аппаратура ашаглагдаха юм.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

«Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын түлөө» гэһэн ном хэблэгдэн гараба. 1982 оной январьһаа 1983 оной июнь хүрэтэрхи документнүүд болон материалнууд тэрээндэ оруулагдаа. КПСС-эй XXVI съездын баталан абаһан 80-яад онуудта хараадуулагдаһан Эб найрамдалай программа бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар Советскэ Союзай ябуулганууд тэрээн дотор гүнзэгыгөөр, элдэб талаһаа хаража үзэгдэнэ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар СССР-эй ленинскэ гадаадын политикын гол ёһонуудые, зорилгонууд болон шэглэлнүүдые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой ба бусад совет хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэлнүүд, хэлэһэн үгэнүүд, статьянууд хөөрэлдөөнүүд хүсэдөөр гү, али хуряангыгаар сүтлүүлбаридa оруулагдаа юм.

Политическэ литературын хэблэлээр ном барлагдан гараа.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр **Чехарин** Евгений Михайловичые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор томилбо.

БАЯН УРГАСЫН ХЭШЭГ

БАРНАУЛ. Алтайн механизаторнууд түрүүшын миллион гектарай ороохо хадажа дүүргэбэ. Хизаарай олохон колхоз, совхозууд хуряалгын хүдэлмэрие эршэмтэйгээр ябуулна. Жэшээнь, Петропавловска районой «Путь к Коммунизму» колхоздо хуряалга-зөөлгын хоёр комплекс ороохо хадалга, сохилго хоёрой хоорондо таһалдал гаргангүй шахуу, гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 центнер ороохо суглуулна. Һолоомо хуряахын тула нагшуургануудые шагтагалһан К-700 түхэлэй тракторнууд болон хахалалгын агрегадууд хойноһоонь ябана.

Алтайда хуряалгын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ эршэдэнэ. Элеваторнууд болон тушаан абалгын пунктнуудта 70—80 мянган тонно ороохон сүүдхэ бүри оруулагдана.

КИЕВ. Овощой жэгдэ эдеэшэхэ үедэ шефүүдынь—республикын ниислэлэй промышленна предприятинуудай коллективүүд Киевскэ областиин тарияашадта туһалдаг юм. Продукци зөөхыень тэдэнэр автомобильнуудые үгэһэн, хэрэгтэй амһартануудые бэлдэхэдэнь туһалһан байна. Тэдэнэй бүтээжэ үгэһэн 130 прицепнэ платформо ехэ туһа болоно. Ороохо зөөлгэдэ тэдэниие хэрэглэхэдэнь, ажалай бүтээсые хоёр дахин шахуугаар дээшэлүүлнэ. Үдэр бүри областиин тусхай шэглэлтэй ажахынуудһаа хоёр мянга шахуу тонно овощ магазинуудта ороно.

ОРЕНБУРГ. Ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо Илекскэ районой Димитровэй нэрэмжэтэ совхозой механизатор В. Казаков 2300 тонно ороохо сохихо, областиин комбайнернуудай мүрысөөндэ эрхимлээ юм.

Хуряалга-зөөлгын 75 звеногой гэшүүд тус тустаа мянган тонно ороохо суглуулаа. Механизаторнууд халаануудта хүдэлжэ, техникэ түхэреэн сүүдхэ шахуу хэрэглэнэ.

АЛМА-АТА. Казахстанай ажахынуудта намарай ургамалнуудые тарижа захалаа. Мүнөө жэлдэ үбэлжэхэ ургамалнуудай поли горитойгоор үргэдхэгдэнэ. Паарта, һайнаар элдүүрилэгдэһэн, үтэгжүүлэгдэһэн газарта ороохото ургамалнууд тариглаха юм. Нэгэдэхи классай үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хэгдэхэ. Республика дотор хоёр миллионһоо дээшэ гектарта намарай ороохото ургамалнууд таригдаха байна.

САРАНСК. Мордвагай хартаабхын плантацинуудта нарядгүйгөөр хүдэлдэг звенонууд гараа. Бүхы талмайн хахад хубиин — 12 мянганһаа дээшэ гектарай хартаабха тэдэнэр хуряаха байна. Тэдэнэй партнернууд, транспортын хүдэлмэрилэгшэд ба бэлэдхэгшэд ниитэ нэгэн графигай ёһоор таряашадтай хамта хүдэлнэ. Холын ажахынуудта тушаан абалгын пунктнууд нэмэжэ нээгдээ юм. 300 мянга шахуу тонно «хоёрдохи хилээмэн» гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдана.

ВЛАДИВОСТОК. Приморидо тэжээлэй гол ургамал болохо кукурузые хизаарай механизаторнууд хуряажа эхилээ. Эрхим ажахынуудта гектар бүриһөө 300 центнер хүрэтэр ногоон набша намаа суглуулагдана. Шанаржуулагдаһан үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хэгдэнэ.

КРАСНОДАР. Кубаниин ажахынууд барайгар хуряана. Хэдэн зуугаад комбайн ба жатка полидо гаргагдаа. Автотранспорт часай графигай ёһоор хүдэлнэ. Оньһожоруулагдамал тоогуудта ороохо сэбэрлэдэг машинанууд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлнэ.

РИГЭ. Латвиин таряашад намарай тарилгын үрэһэ хүрэнгэ бэлэн болгонхой. Һалбарине тусхай шэглэлтэй болгоһониинь, үрэһэ хүрэнгын найдамтай нөөсэ бии болгохо арга олгоһон байна. Үрэһэ тарижа ургуулдаг ажахынуудта ерээдүйн ургасын алтан жасын хахад хубинь үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа.

ГОРЬКИЙ. Росси дотороо «хоёрдохи хилээмэ» ехээр тарижа ургуулдаг ажахынуудай нэгэн Горьковско агропромышленна комплексын ажахынууд хартаабхаяа жэгдэ хуряажа эхилээ. Мүнөө жэлдэ 92 мянган гектарта тэрэ таригданхай. Механизаторнуудай тусхай шэглэлтэй звенонуудта тэдэ даалгагданхай юм. Хүдэлмэриин 25 үдэр соо хартаабха хуряан абтахаар түсэблэгдэнэ.

(ТАСС-ай корр).

КПСС-эй ЦК-гай ИЮНИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

АГИТКОЛЛЕКТИВЭЙ ХҮСЭН ЕХЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй 1983 оной июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр, СССР-эй Верховно Соведэй наймадахи сессиин материалнуудаар, партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ соохи захяа, заабаринуудаар болон дүгнэлтэнүүдээр зэбсэглэhэн агитаторнууд болон политинформаторнууд республикын промышленна предприяти, организаци, колхоз, совхоз бүхэндэ ойлгуулламжын нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Тиихэдэ ажалша коллективүүд тушаа баталан абтаhан хуули хүдэлмэришэд, колхозниигууд болон интеллигентнүүдэй зүгhөө халуунаар hайшаагдажа, үргэнөөр дэмжэгдэбэ.

Улаан-Үдын почтамтын хэлхээ холбооной болон почтын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дала шахуу агитаторнууд, политическэ информаторнууд ойлгуулламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Эндэ ойлгуулламжын хүдэлмэриин тодорхой түсэб баталагдаhан. Иимэ түсэб гурба hара соо нэгэ дахин табигдажа, партиина эхин организациин бюро дээрэ баталагдадаг юм.

Почтамтын байшан соо эгээл эли газарта уран гоёор шэмэглэгдэhэн агитаторнуудай самбар үлгөөтэй байдаг. Эндэ эрхим бэрхэ агитаторнууд болон политинформаторнуудай дүрэ зурагууд танай анхарал татаха. Гадна агитационно коллективэй хүдэлмэриин түсэб үлгөөтэй байха. Мүн ямар асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдахаб гэжэ мэдэжэ абахада болоно.

Партиина эхин организациин бюро, профсоюзай местком агитаторнууд болон политическэ информаторнуудай хүдэлмэрээр саг үргэлжэ hонирхожо, тэдэнэй хэhэн ажалайнь тоосоое шагнана. Иимэ хүдэлмэри үзэл суртал эдэбхитэйгээр эрмэлзэлэйень бадаруулжа, харюусалгынь дээшэлүүлнэ. Гадна «Почтовик» гэжэ хананай hонин агитаторнууд болон политинформаторнуудай ойлгуулламжын хүдэлмэри тухай хододо соносхогдожо байдаг. Мүн «Агитатор» гэжэ тусхай ханын hонин гаргагдадаг юм. Энэ газетые эрдэм мэдэсэ ехэтэй, политическэ талаар гүнзэгы hургуулитай коммунист А. Н. Иванов хүтэлбэрилнэ. Андрей Николаевич 40 жэлэй туршада партиин гэшүүн, удаан саг соо партиина хүдэлмэридэ ябаhан, дээдэ hургуулитай багша. Тэрэ агитаторнуудтай үгэеэ ойлголсон хүдэлхэhөө гадна, тэдэнэй hонирхоhон асуудалда харюу үгэжэ шададаг, али болохо туhаламжа хүргэдэг аха нүхэр гэжэ тэмдэглэе. Энэ газетэдэ почтамтын хэлхээ холбооной предприятинуудай эрхим агитаторнуудай хүдэлмэри тухай hайнаар бэшэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, энэ газетэдэ хэлхээ холбооной 15-дахи отделениин агитатор Л. К. Манаева тухай хүн зоноой зүрхэ сэдьхэл татамаар, hонирхолтойгоор бэшэгдээ hэн. Отделениин 40-өөд хүн хүдэлнэ. Тэрэ хүн зондо партиин ЦК-гай июниин Пленумэй гол удха тухай ходо зөөрлэдөө эмхидхэхэдээ, өөhэдынь, мүн почтамтын ажал хэрэг болон зорилгонуудтай нягтаар холбожо ябадаг. Агитатор Л. К. Манаева отделениин профсоюзна эмхидхэлшээр hунгагданхай.

Почтамтын страховой участогай бригадир, коммунист С. П. Рыжикова агитатораар хүдэлхөөдөө, ойлгуулламжын хүдэлмэриие эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр эмхидхэнэ гэжэ ханын hонин мэдээсэ hэн. Светлана Павловна «Ажалша коллективүүд тухай Хуули» гэhэн темээр операторнууд болон почтальонуудтай зөөрдөө үнгэргэхэдөө почтын захиргаан, страховой участогай коллективэй хоорондо hайн дураараа баталан абтаhан хамтын хэлсээнэй удхые Хуулиин заабаринуудтай жэшэн тайлбарилаа. Энэнэй ёhoop, хоёр тала хэнэйшье зүүршалга, хашалтагүйгөөр, өөhэдөө hайн дураараа тодорхой үүргэнүүдые баталан абаhан байна. Ажалша коллективэй политическэ талаар хэр зэргэ болбосоронги байдалынь тэдэнэй харуулhаhаа гадна, шэнэ арга боломжонуудые тодорууулна.

— Иимэ ойлгуулламжын хүдэлмэри страховой участогай хүдэлмэрилэгшэдтэ нилээд туhа хүргэнэ,— гэжэ агитатор, коммунистка С. П. Рыжикова хөөрэнэ.

Энэнэй дэргэдэ участогай партиина болон комсомолой бүлэгүүд ажалшадай дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулжа, хүдэлмэришэдэй хүн бүхэндэ үүргые улам эдэбхитэй гүйсэдхэхэ шалтагаан гэжэ шиидэ. Ойлгуулламжын хүдэлмэриин эдэбхитэй онол арганууд ажалша хүн бүхэндэ даасахэй hайнаар нүлөөлнэ, hайн үрэ дүн үгэнэ.

Страховой участогай коллектив республикынгаа байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн hайндэртэ хүндэлэлэй социалис мүрысөө түрүүлэн ябажа, үнгэрэгшэ хүн зондо тон туhаламжа хүргэхэ талаар хахад жэлэйнгээ түсэб болон социалис уялгануудаа 109 процент дүүргэжэ, түсэбэй гадуур 28.319 түхэриг олзо оруулаа.

Улаан-Үдын почтамта агитаторнууд болон политинформаторнуудай hураалсалай нэгэ арга нүхэсэл семинарнууд болоно. Семинарай хүдэлмэридэ агитаторнууд болон политинформаторнууд hаа гадна почтамтын хүтэлбэрилэгшэд, хэлхээ холбооной таhагуудай болон участогуудай начальнигууд уригдадаг байна.

Энэ жэлдэ «Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойн болон энэ hайндэртэ бэлдэлгын үедэ агитаторнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд», мэнэ hаяхан августын эхээр «КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй дүгнэлтэнүүд, үзэл суртал болон олон-политическэ хүдэлмэриие улам hайжаруулха талаар шэнэ зорилгонууд» гэhэн асуудалнууд семинарта зүбшэн хэлсэгдээ. Эндэ почтамтын начальник, агитаторнуудай хүтэлбэрилэгшэ Э. Т. Кубальская элидхэл хэхэдээ, үзэл сурталай эдэбхитэдэй 1983 оной түрүүшын хахадай хүдэлмэриин дүн согсолжо, зорилгонуудые тодорхойлоо. Гэхэ зуура агитаторнууд болон политинформаторнуудай хүдэлмэриин үрэ бии байhан дутуу дундануудые элирүүлбэ.

Удаань үзэл сурталай эдэбхитэд дүй дүршэлөө хаалан абалсажа, hонирхолтой зүйлнүүдээр хубаалдаа. Городой хэлхээ холбооной 13-дахи отделениин агитатор, коммунист Зоя Михайловна Анисимова үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнууд болон нүхэр Ю. В. Андроповой үгэ сообоо хэдэн шухала асуудалнууды булгалжа абаад, тэрэнээ өөрын хүдэлмэриин өөhэдынь социалис уялгануудтай, почтын болон телеграфай талаар хүн зониие хангаха түсэбүүдэй дүүргэлтэтэй холбожо хөөрэжэ үгэнэб гэжэ хөөрэбэ. Тиихэдэ ажалай журам бэхижүүлхэ, хүн зониие хангаха хүдэлмэриие улам hайжаруулха асуудалда анхарал хандуулагдаба. Илангаяа хүн зондо тааталтай hайн албан хэжэ, хүдэлмэриин зорилго болон гаргаhан хүсэлэнүүдые гүйсэдхэхэ. Энэнь ехэ зүб. Хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие hайнаар хангаха тухай hанал бодолоо ороолдоо бишуу.

Тиихэдэ хэлхээ холбооной Заречнын отделениин агитатор В. Д. Елизарова, шэлэй заводтохи хэлхээ холбооной 4-дэхи отделениин оператор Т. В. Шеломенцева, почтамтын партиина организациин бюрогой гэшүүн, агитатор Н. Я. Батурина болон бусад үгэ хэлэжэ, hанал бодолоо андалдаhан байна.

Семинарай хүдэлмэридэ КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь П. П. Ефимов хабаадалсажа, партиин Центральна Комитедэй июниин (1983 он) Пленум дээрэ үзэл сурталай болон олон-политическэ хүдэлмэриие улам дээшэ шатада гаргаха тухай гол зорилгонууд тоггоожо, ойлгуулламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулха, ажалай журам hайжаруулжа, үйлэдбэриин ашаг үрэ улам дээшэлүүлхэ, үшөө hайнаар хүдэлхэ тухай хөөрэжэ үгөө.

Мүнөө агитаторнууд болон политинформаторнууд ойлгуулламжын хүдэлмэри бүри hайнаар ябуулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэд.

Б. ГАЛЗУТОВ,
манай штатнабэшэ корр.

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ШАНГАДХАХА

ЭРХЭ БА ХАРЮУСАЛГА ТАhАРШАГҮЙ

Ажалша коллектив. Манай обществын энэ эхин ячейкэ элдэб мэргэжэлэй, элдэб үндэhэ яhанай, элдэб наhанайшье хүнүүдые нэгэдүүлдэг гээшэ. Эндэ халуун хани нүхэсэлэй оршон байдалда оюун сэдьхэлэй баялиг байгуулагдажа, хамтын нэгэ гурим тоггоогдодог, хүн бүхэндэ коллективэй урда, коллективтэ хүн бүхэнэй түлөө харюусалга хүмүүжүүлэгдэдэг шуу.

Ажалша коллективүүд тухай, тэдэнэй үүргэ тухай СССР-эй Хуулиин баталагдаhан ушар социалис демократиие хүгжөөхын, ажалша хүнэй эрхые үргэдхэхын түлөө манай партиин саг үргэлжын оролдолгые гэршэлнэ. Тэрэ эрхэ харюусалга хоёр хоорондоо таhаршагүй холбоотой бшуу. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ обществын ба хүн бүхэнэй эрхые хамгаалха хуули заатагүй сахигдаха ёhотой гэhэн эрилтэ тон зүб табигдаа.

Үндэр бүтээсэтэ ажалые урмашуулга гээшэ амжалта түйлаха хэрэгтэ ехээр нүлөөлнэ. Энэ талаар шэнэ арга боломжонуудые бэдэрхэ шухала.

Хэнэйшье мэдэhээр, материальна урмашуулга хоёр янзаар хэгдэдэг. Нэгэ талаhаа, ажалдаа эрхим амжалта түйлаhан хүнүүд урмашуулагдана, хоёрдохёор, муу ажалай түлөө материальна харюусалга тоггоогдоно.

Арадай баялигта гамтайгаар хандалга—манай ороной эрхэтэн бүхэнэй уялга гээд СССР-эй Конституци дотор бэшэгдэнхэй. Ю. В. Андроповой зааhанай ёhoop, нарин алмалта ба арьбалалта гээшэ арадай ажахын хүгжэлтын ажаhуудалай hайжаралгын эшэ үндэhэниинь болоно. Энэ уялгаяа эбдэhэн, өөрынгөө гэмээр арадай ажахые гээлтэ, хоролтодо оруулhан хүн харюусалгада хандуулагдажа, асараhан гээлтэ, хоролтоёо дары бусааха зэргэтэй.

Харюусалга дээшэлүүлхын тула хуули шангадхаха хэрэгтэй гээд хэлсэдэг. Тиигэхэ хэрэгтэйшье ха. Гэхэтэй хамта, бүри 1976 ондо СССР-эй Верховно Соведээр баталагдаhан харюусалга тухай хуули үшөөл hулаар сахигдана гэхээр. Энээниие ажабайдалай олохон жэшээ гэршэлнэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй промышленностиин, транспортын ба худалдаа наймаанай талаар саг үргэлжын комисси республикын хэдэн предприяти, министерствэ болон албан зургаанда материальна харюусалга тухай хуулиин хэр бэелүүлэгдэдэгые шалгаhан байна. Тиихэдээ муу шанартай продукци гү, али голодоhо гаргаhанhаа, ашаалалга-буулгалгын үедэ түмэр замай вагонууд болон бусад транспортын hаатаhанhаа, элдэб нөөсэнүүдые хэмhээ гадуур гаргашалhанhаа, эд хэрэглэгшэдтэ продукци хүргэхэ хэлсээтэ уялгаяа дүүргээгүйhөө, мүн бусад шалтагаанаар гараhан гээлтэ, хоролтонуудта онсо анхарал хандуулаа.

Ажал тухай хуулиин ба хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай материальна харюусалга тухай дүримэй ёhoop хүдэлмэрилэгшэ материальна харюусалгада иимэ ушарта хандуулагдаха зэргэтэй:

—предприятиин сэхэ гээлтэ, хоролтодо оруулагдаа hаань;

—хүдэлмэрилэгшын хуули буса ябадалаар гээлтын гараа hаань;

— хүдэлмэрилэгшын хэhэн хуули буса ябадалай гээлтэ, хоролтотой ямаршьеб шалтагаанаар холбоотой байгаа hаань;

— хүдэлмэрилэгшын гэмэй эли тодо байбалнь гэхэ гү, али тэрэнэй зорюута муугаар хүдэлhэн байбалнь.

Материал, полуфабрикат, детальнуудые гутааhанайнгаа, ажалдаа голодоhо гаргаhанайнгаа түлөө зэмэтэд оруулhан гээлтынгээ хэмжээгээр, гэбэшье hарынгаа дунда зэргын салингай гурбанай хоёр хубиhаа ехэ бэшэ яла түлэхэ ёhотой.

Харин бодото байдал дээрэ харахада, жэшээнь, ЛВРЗ-дэ 125 мянган түхэригэй гарзаhаа ойролоол 12 процентнь түлэгдэhэн «Буряатавторемонт» нэгэдэлдэ 2 процентнь, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводто 7 процентнь түлэгдэhэн байна. Олонхи предприятинуудта бүри хэншье, юушье түлэнгүй hалана. Энэ хадаа голодоhо гаргаhанай түлөө материальна харюусалгын хэмжээнүүдэй зохихо соонь абтадаггүй байhые сэхэ гэршэлнэ бшуу.

Ашаалалга-буулгалгын үедэ транспортын хэмhээ үлүү hаатуулhанай түлөө зэмэтэй зон салин хүлhэнэйнгөө гурбанай нэгэ хуби хүрэтэр хэмжээнэй ялада унаха ёhотой гэжэ хууляар хараалагданхай. Тиигэжэ түлэгдэhэн яла нилээд ехэ хэмжээндэ хүрэнхэй. Жэшээнь, «Забайкаллес» нэгэдэл жэл бүри 90-hээ 400 мянган түхэриг хүрэтэр, авиационно завод— 180 мянга хүрэтэр, «Бурятэнерго» управлени — 170 мянган түхэриг хүрэтэр яла түлэнэ. Харин тэрэнэй түлөө зэмэтэй зонhoo энэ ехэ мүнгэнэй ойролоол дүрбэхэн процент бусаагдана. Тиихэдэ Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхай, «Бурятфермаш» нэгэдэл, Нютагай помышленностиин министерство, «Электромашина» завод гэхэ мэтэ предприятинуудта энэ ялын мүнгэн бүришье бусаагдадаггүй байха юм. Тиимэhээ залхуу хойрог зон зэмээшье амасангүй ябана бшуу. Энэ байдалые дары түргэн гуримшуулбал, вагонууд саг соогоо сүлөөлэгдэжэ, транспортын эрьесэшье түргэдхэгдэхэ байгаа.

Мүнөөдэрэй байдалаар харахада, промышленностьда түүхэй эд, материал, түлишэ, элшэ хүсэ алмалга бирагүйгөөр урмашуулагдадаг байна. Харин гарзашань угаа ехэ. Статистическэ тоосооной ёhoop, республикын зургаадахи предприяти бүхэн ямаршьеб нэгэ нөөсөө үлүү гаргашалаад лэ байха юм. Материальна нөөсэнүүдые алмаhанай түлөө урмашуулга зүбөөр, хэрэглэлгэ болон үлүү гаргашалhанай түлөө харюусалга дээшэлүүлгэ гээшэ продукциин үнэ сэн хямдаруулха шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ мартажа болохогүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ, жэшээнь, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй, Элхиин автозаhабарилгын заводуудта «Забайкаллес», прибор бүтээлгын нэгэдэлнүүдтэ алмалта, арьбалалтын түлөө шагнал хүн бүхэнэй нэгэ түхэригhөө дээшэлээгүй. Харин «Бурятфермаш» нэгэдэлдэ, авиационно, Тимлюйн асбоцементын заводуудта 5 түхэриг болоhон байна. Шалгалтада ороhон бусад предприятинуудта энэ шан бүри түлэгдөөгүй байха юм. Мүн үлүү гарзын сэншье бусаагдаагүй. Авиационно заводто, Түлишын промышленностиин, Нютагай промышленностиин министерствэнүүдтэ, «Забайкаллес», «Бурятавторемонт» нэгэдэлнүүдтэ өөдэгүй багахан хэмжээнэй шангай мүнгэн түлэгдөө.

Олохон предприятида материальна нөөсэнүүдые ашаглаха нормо багаар табигданхай, тэрэнэй бүридхэл түлюураар хэгдэнэ, үйлэдбэриин участогууд болон хүдэлмэриин газарнууд шалган-хэмжүүрлэлгын приборнуудаар гүйсэд хангагдаагүй байhаар гэжэ шалгалта харуулаа. Материальна нөөсэнүүдые алмалтын сэн, тэрэнэй түлөө материальна урмашуулгын хэмжээн хаанашье баталагдаагүй.

Мүнөө сагай үйлэдбэриие баталагдаhан хэлсээнэй, захилай ёhoop хангалгын журам наринаар сахиха эрилтэ табигдана. Гэбэшье, энэ журам, хэды олон хэмжээнүүдэй абтажа байгаашье hаань, үшөөл хангалтатай hайнаар сахигданагүй. Баталhан хэлсээтэ уялгаяа дүүргээгүйшье hаа, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябажа байдаг албан хойрог хүтэлбэрилэгшэдэй харгые хааха саг ерээ гэжэ партиин ЦК-гай шиидхэбэринүүд дотор заагданхай. Тэрэнэй тула материальна болон моральна урмашуулгые түсэбтэ ба хэлсээтэ уялга дүүргээгүйн түлөө шанга хэhээлтэтэй зохилдуулан хэрэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа гансашье гаргагдаhан гарзые бүглэхын түлөө бэшэ, мүн хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй өөр өөрынгөө уялгата ажалда наринаар хандахын түлөө абтаха хуулита хэмжээнүүд болоно.

Хэлсээнэй ёhoop хандалтын түсэбтэй хамта продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ республика дотор 97 процентдэ хүрөө. Захилшадтаяа хэлсэhэнэй ёhoop аяар 23 миллион түхэригэй продукцяар хангаагүйhөө боложо, 62 предприяти гээгдэлдэ ороhон байна. Шалгалта хэгдэhэн 45 предприятиhаа баталhан хэлсээгээ бэелүүлээгүйнь түлөө нёдондо жэлдэ захил хэгшэд 5 миллион гаран түхэриг яла түлүүлжэ абаhан байна.

Сэхэ харюусалгатай хүнүүдтэ авиационно, локомотив-вагон заhабарилгын заводуудта, «Бурятавторемонт», «Забайкаллес» нэгэдэлнүүдтэ ёhын тэдыдэ зэмэ амасуулагдаhан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ асуудалаар тоггоолнуудые гаргаhан тэдэ тоггоолнуудаар тодорхой заабаринуудай үгтэhэншье hаань, олохон гүйсэдкомууд, тэрэ тоодо

Николаевска областиь. Үнгэрhэн жэлэй декабрь соо Урда-Украинын АЭС-эй нэгэдэхи энергоблок ашаглагдаа hэн. Мүнөө хоёрдохи энергоблогой барилга өршэтэй түргэн эрхилэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Миллион киловатт хүсэтэй хоёрдохи блогой барилга дээрэ».

ТАСС-ай фотохронико.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ОРОЛДОСЫН АШААР

Кабанскын районой түмэр харгын станцинуудай дундаhаа Мысовая станциин коллектив hүүлэй хэдэн жэлэй туршада эрхим hайн экономическа үрэ дүнгүүдээрээ онсо илгарна. Тус коллектив районойнгоо болон Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ түрүүлжэ гараhан байха. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан габшагай ажалынь партиин Кабанскын райкомой Хүндэлэлэй грамотаар тэмдэглэглээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэйнь түсэбүүдшье амжалтатай hайн дүүргэгдэжэ байнхай. Байгша оной эхинhээ вагонуудта ашаа ашаха, буулгаха түсэбүүдынь түс тустаа 154, 134 процент дүүргэгдээ. Транзитна вагоной мини зогсохо сагые хорооха түсэб 109 процентэ дүүргэгдээ, тиихэдэ ойро тойрон ашаа зөөдэг вагонуудай мини зогсолто хараалагдаhан нормоhoo 4,4 часаар доошолhон байна. Байгша оной үнгэрhэн hарануудай туршада «Мысовая» станциин үнгэрhэн бүхы поездүүдэй 26 процентнь түргэн аргаар хангагдаа.

Станциин коллектив түйлаhан эдэ амжалтануудаа тон түрүүн ажалай журам шангадхалгаhаа эхи абаhан гэжэ тоолходо эрхэтэй. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй гүн удхата шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлэн, журам шангадхаха талаар түмэр замшадай ажалда тааруулха тусхай хэмжээнүүд жэлэй эхиндэ хараалагдажа, тэрэнэй бэелүүлгэдэ гол анхарал хандуулагдаа hэн. Тиигэжэ түмэр замшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа. Оролдосотой hайнаар хэгдэжэ байдаг энэ хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд hайшаамаар. Станциин хүдэлмэришэдэй журам анханайхида орходоо нилээд дээшэлээ. Харюусалга, ажалдаа эзэн ёhoop хандалга hайжараа, тэрээнhээ уламжалан ажалай сагые ашаг үрэтэйгөөр ашаглалга дээшэлhэн байна.

Энэ коллективэй гурэнэй түсэбүүдые дүүргэлгэдэ нүлөөлhэн ажалай түрүүшүүлые дурдалтай. Социалис мүрысөөнэй охин соогуур ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаhан хүдэлмэришэдэй олоншье haa тэдэнэй эрхимэй эрхимүүдынь боложо шалгараhан станциин дежурнанууд Г. Е. Колбасенко, Я. А. Лесюк, А. А. Джубабо, вагон шалгагшад З. Ф. Игнатченко, А. П. Войтюк, паркын дежурнанууд А. М. Швецова, К. М. Сухова, К. М. Волкова, В. М. Волкова, поездэй составителнууд угтан абагша А. Ф. Сухова гэгшэд габшагай ажалаараа бусадта үлгэр жэшээ харуулна. Ажалай түрүүшүүлые дагаад, станциин хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дэмжэжэ, Мысовая станциин түмэр замай түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые үлүүгээр дүүргэхын түлөө оролдоно.

В. ЦИБИН.

КПСС-эй ЦК-да БОЛОhОН ВЕТЕРАНУУДТАЙ УУЛЗАЛГЫН hҮҮЛДЭ

hЭШХЭЛ, УЯЛГАЯА hАНАЖА...

КПСС-эй ЦК-да партиин ветерануудтай болоhон уулзалгада хабаадагшадай дунда Варвара Максимовна Бахолдинае танижа ядахаар бэшэ hэн. Алтайн алдарта тракторист эхэнэрэй нюур шарай газетын хуудаhануудhаа, телевидениин дамжуулгануудhаа бүхы орон соогуурнай мэдээжэ болонхой.

Бүри 30-аад онуудай эхээр, эгээл түрүүшын эхэнэрнүүдэй тоодо «булад хүлэгые» хазаарлажа, «Первая пятилетка» гэжэ түрэл колхозойнгоо тариалан дээрэ хүдэлhэн сагhаа хойшо Бахолдинагай нэрэ домог суута болоо hэн. Тэрэ гэhээр 50 гаран жэл үнгэршоо. Харин Варвара Максимовна урданайхидаал адли шумууhан бэрхэ, шууд сэхэ зангаараал үлэнхэй.

— Энэ үдэр намда үнэхөөрөөшье мартагдашагүй, жаргал асарhан үдэр шуу.— гэжэ Бахолдина хөөрөө hэн.— Комсомол ябаhан эдир наhантаяа дахинаа золгоhондол болобоб. Москвада ерэhэндээ мүн лэ баяртайб. Энэмни намда хододоо hайндэртэл адли hанагдадаг.

Гайхамшагта энэ эхэнэрэй хуби заяан гол түлэбөөрөө ниислэл хототой холбоотой юм. Колхозник габшагайшуулай 2-дохи Бүхэсоюзна съездын делегат боложо нишэ ерээ hэн. Алдар суута Паша Ангелинатай эндэл танилсажа, нүхэсөө.

— Удаанышье хоюулаа Москвада саг үргэлжэ уулзадаг hэмди,— гэжэ Варвара Максимовна хөөрэнэ. — Хоюулаа СССР-эй нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй депутадууд байhамди, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ баhал суугаа Ехэ алтан медальнуудые абаhамди. Ангелинада — 1-дэхи номерой, намда 2-дохи номерой медаль үгтөө. Тиигээд дайнай тээ урдахана Москва ерэжэ, «Тимирязевкада» hурахадаа, тэрэл Пашатаяа дайралдаа бэзэб даа.

Өөр тухайгаа Варвара Максимовна хөөрэхэ бүри дурагүй. Тээд гансал шагналнуудынь ямаршье үгэ хүүрhээ үлүүгээр тэрэниие харуулна. Ленинэй гурбан орден—түрүүшынхиинь М. И. Калинин барюулhан юм — Октябриин революциин орден, Ажалай Улаан Тугай орден. Мүн костюмайнь энгэртэ Социалис Ажалай Геройн Алтан Одон яларна.

Минии харасые обёорходоо, Варвара Максимовна халта хитэнгээр хэлэбэ:

— Одоол тусгаар hүр жабхалангай үдэрнүүдтэ эдэнээ зүүдэг гээшэб. Теэд энэ удаа ёhотойл hайндэр боложо байна ха юм. Илангаяа Юрий Владимирович Андроповой үгэ энэ уулзалгымнай шэмэглэжэ, сэдьхэл хүдэлгэмэ оршон байдал тоггоогоо. Партиин ветерануудай, ажалай ветеранууд сарюун энхэ зандаа, ажаллахаар хаба шадалтай байhаар. Энэнь ехэ hайн гээшэ. Ёhотой коммунистнуудай ажабайдалайнь дүй дүршэл холые хаймадан hайнаар хараха үндэр орьел мэтэ болодог. Иимэ дүй дүршэл шэные обёорхо медэрэлые мохоорүүлдаг бэшэ, харин улам хурса болгодог. Тиин иимэ мэдэрэлгүйгөөр манай үмэнэ ажабайдалай, мүн хүгжэлтэ түгэс социализм нарижуулха хэрэгэй табиhан асуудалнуудые шиидхэхын аргагүй ха юм гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэhэн үгэнүүд сэдьхэлдэмни тон бүхөөр хадуугдаа.

Хорин зургаан жэл соо Шипуновско МТС-эй директораар хүдэлөөб. Эхэнэрэй ажал бэшэ ааб даа. Дайнай жэлнүүдтэ томилогдоо hэм. Эрэшүүл булта —фронтдо. Тэд— ямаршьегүй түйлажа гараалби даа. «Сельхозтехникын» районно нэгэдэлэй начальнигшье болоходоо, гарзадаагүйб. Пенсидэ гарахадаа юрэдөө гэртээ hууха тэсэбэримни хүрөөгүй. Тариалантаяа яажа хахасахабши. Мүнөө районой хүдөө ажахын управлениин инженерэй тушаалтайб.

Механизаторнуудай үүргэ зорилгонь урданайхидал адли үлэнхэй. Саг соонь газараа хахалха тарилга хэхэ, ургасаяа гээлтэгүйгөөр хурааха. Хүнүүдшье хуушаараа үлэнхэй. Теэд гол зорилгонь гэхэдэ, байhан тэдэ зоноо гээнгүй, үшөө шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ. Одоол минии үеынхидэй бодомжые тааhандал мэтэ ажалай найдамтай халаанине бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ онсологдоо. Эндэ бидэнэр, ветерануудhаашье олон юумэн дулдыдаха.

Варвара Максимовна Алтаин эхэнэр механизатор бүхэндэ эгээл эрхим hурган хүмүүжүүлэгшэнь болодог. Тушаал зэргэсэ бэшэ, харин hэшхэл, уялгаяа hанажа, ажахын зарим hожоргүй хүдэлмэрилэгшэдтэ ажаглалта хээдхидэг, лодырнуудай голдонь хүрэтэр шүүмжэлээд абадаг. Механизаторнуудта хүдэлмэриин хубсаhа үгэхэ гү, али hууринда хүүгэдэй ясли бариха тушаа hаналаа мүн лэ хододоо табижа ябадаг гээшэ.

— Мүнөөнэй залуушуулай газар дайдатаяа холбоогоо таhалхагүйн тула аль болохоор оролдонобди,— гэжэ Бахолдина хөөрэнэ. — Механизатор басагад бүгэдэнэй анхаралаар манай эндэ хүрэлэгдэнхэй.

Жэл бүри хизаарай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ Варвара Максимовна эхэнэр-механизаторнуудай дунда болоhон социалис мүрысөөндэ илагшада Бахолдинагай нэрэмжэтэ шан барюулдаг. Тэдэнь ехэнхидээ тэрэнэй өөрынь хүмүүжүүлhэн эхэнэрнүүд байдаг. Мүнөөшье ветерануудай ажалла партиин үгэhэн үндэhэн сэгнэлтээр, үзүүлhэн этигэл найдабаряар зоригжонхой, Москваhаа бусаад, тэдээнтээл уулзажа, сэдьхэлээ хаман хөөрэлдэнэ.

О. СВИСТУНОВА,
ТАСС-ай корр.

Совет орон дотор

АШААНАЙ «МЕТРО» ХҮДЭЛНЭ

ЛЕНИНГРАД. Компрессорнэ станцинуудhаа шахагдан үгтэhэн агаарай түлхисэ доро сорго хоолойнуудаар ашаанай контейнернууд hалхинай скоростьтойгоор ябана. Ленинград Горелово гэжэ hууриин тосхон хоёрой хоорондо 11 километр утатай пневмотранспортна системэ хүдэлжэ эхилээ. Ажаhуудалай үлөөдэhэ оньhон аргаар болбосоруулдаг эндэхи заводто 100-гаад кубометр түрүүшын ашаан эльгээгдээ.

1200 миллиметр диаметртэй хоёр булад сорогоор цилиндрическэ мөөрэтэ контейнернүүд ябуулагдана. Агаарай түлхисын бага байхадашье, тэдэнэр час соо 40 километр хүрэтэр скоростьтойгоор ябана. Электрын элшэ хүсэ тон багаар хэрэглэдэг тус түхеэрэлгэ автотранспортда орходоо hураггүй алмалтатай юм. Тус түхеэрэлгэ ажаhуудалай үлөөдэhэ зөөдэг хэдэн зуугаад машина сүлөөлхэ арга олгоо.

Пневматическа трасса оршон тойронхиие бузарладаггүй, шэмээ шуунагүй юм. Энэмнай ажаhуудалай үлөөдэhэ зөөхэ орон доторхи түрүүшын иимэ комплекс болоно. Москвагай «Транспрогресс» гэжэ СКБ-гэй коллектив тэрэниие зохёожо бүтээгээ юм. Трассые хангалгада Ленинградай түрүү предприятинуд хабаадалсаа.

Эндэ онсо шухаг барилгын түхеэрэлгэнүүд шалгагдана. Шалгагшад тэрэниие ерэхэ [illegible] проектнэ хүсэнэйнь [illegible] хүрэхэ уялга абанхай. Жэл [illegible] хахад миллион кубо[illegible] [illegible] иимэ аргаар зөөгдэдэг байха юм.

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Шутын буулгаhан зураг дээрэ: [illegible] ратчик Александр Мос[illegible] [illegible] Түмэр замай техн[illegible] комсомолец хүбүү[illegible]

ТАСС · АПН
ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ
· ПРЕСС-БЮРО ·

дые согсолходоо хэлэхэ байнаб.

Эб найрамдалые сахин хамгаалга хүгжэлтэ дэбжэлтые хангахын, эб найрамдалай түлөө тэмсэхын тула таарамжатай һайн эрхэ байдал байгуулдаг юм. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа манай гадаадын политикын гол ёһонуудай нэгэниинь болоно.

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, дэлхэй дээрэхи бүхы оронуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй хүсэлэл оролдолгонуудта Мали хододоо гүнзэгы ехэ анхаралтайгаар хандадаг юм. Ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй тухай СССР-тэ нэгэ талаһаа абаһан шиидхэбэри тэрэнэй эб найрамдал хангаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһыень элирхэйлэн харуулна. Энээниень бидэ үндэрөөр сэгнэнэбди.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада айхабтар ехэ мүнгэ зөөри һомологдодог гээшэ. Эдэ бүгэдые социально-экономическа хүгжэлтэдэ гаргашалаа һаа, дэлхэйн олон оронуудай хэдэн зуугаад миллион хүн зоной һуудал байдал һайжарха байгаа бшуу. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада һомологдоһон гаргашанууд манай һуудал байдалые улам хүшэр хүндэ, бэрхэшээл түбэгтэй болгоно. Гэхэ зуура, буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалга түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэниень дээшэлүүлдэг, худалдаа наймаанай харилсаанай гуримые түбэг бэрхэшээлдэ оруулдаг байна. Энэнь хүгжэжэ байгаа оронуудта улам ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Тиихэдэ хүгжэжэ байгаа оронуудай газаашань гаргажа худалдадаг эд бараанай үнэ сэнгүүд саг үргэлжэ доошолно, баруунай оронуудай промышленна продукциин үнэ сэн дээшэлнэ.

Дэлхэй дээрэ тохёолдожо байһан хёмороо зүришэлдөөнүүд залуу гүрэнүүдэй хүгжэлтэдэ хангалтагүйгөөр нүлөөлнэ, тэдэнэй болон хүгжэнги оронуудай хоорондохи илгаае бүри ехэ болгоно.

Энэ илгаае усадхан зайсуулхын тула, адли тэгшэ эрхэдэ, бүхы гүрэнүүдэй бээ дааһан байдалые хүндэлэлгэдэ үндэһэлдэг дэлхэйн шэнэ экономическа гуримые тогтоохын тула уласхоорондын харилсаае шэйээр тодорхойлхо шухала. Ондоогоор хэлэбэл, аюул усал, хёмороо зүришэлдөөн зайсуулагдажа, уласхоорондын түгшүүрил һуларуулагдаха, али алинда ашатай туһатай харилсаан тогтоогдохо ёһотой.

Эб найрамдал ба тогтууритай байдал хадаа манай социально-экономическа хүгжэлтын программануудые бэелүүлгын гол эрхэ нүхэсэлнүүд болоно.

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые сахин хамгаалхын тула КПСС-эй саашадаашье ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха байһандань найданабди.

(АПН).

БҮД НЭХЭЛГЫН ТОМО КОМБИНАТ

Латиин Америкэ дотороо тон томо бүд нэхэлгын комбинат Сантьяго-де-Кубада ашаглалгада оруулагдаба. Революционно подполиһоо алдарта илалта хүрэтэр зам гаталһан кубын арадай үнэн сэхэ басаган Селия Санчесэй нэрэ тэрээндэ үгтөө юм.

Энэ асари ехэ барилгые байгуулгада ажаллаһан бүхы хүсэ шадалаа ба бэлиг талаангаа зорюулһан бүхы хүнүүд комбинадай түбэй талмай дээрэ баярай митингдэ суглараһан байна.

Теэд эндэ гансал Кубинецууд суглараа бэшэ. Комбинадай хана бодхоохододь, түхеэрэлгэнүүдые хабсаргахадань, түрүүшынхеэ хүдэлгэжэ туршахадань туһалһан совет ханинарынь тэдэнэй баяр баясхалангые хубаалдахые ерээ бшуу. Хэдэн жэлнүүдэй туршада эндэ бүхыдөө 200-гаад совет мэргэжэлтэд—инженернүүд, барилгашад, хүдэлмэришэд ажаллаһан байха юм.

Кубын хүнгэн промышленностиин министр Мануэль Мильярестай хөөрэлдэнэбди.

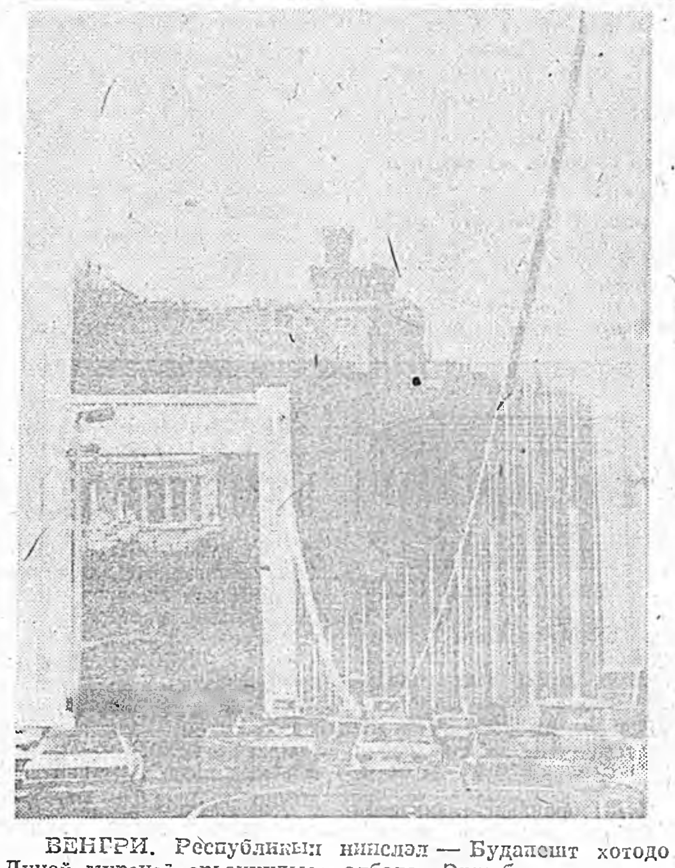
— Кубинецуудай баяр баясхалангые дамжуулха үгэнүүдые олохонь бэрхэтэй байна, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. Ёһоор совет станогуудые, үйлэдбэриин эгээл мүнөөнэй арга технологи бидэ абаабди. СССР манда хлопок эльгээдэг. Бүдүүдые, вискозно утаһа үйлэдбэрилхэ энэ томо промышленна комплекс совет-кубын хани барисаанай һайн һайхан хүшөө болохо жэшээтэй.

Жэлдэ 80 миллион дүрбэлжэн метр бүд үйлэдбэрилдэг байха! Үйлэдбэриин иимэ хэмжээгээр һайрхаха оронууд дэлхэй дээрэ үсөөн байха даа. Гадна лавсантай бүд үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ вискозно-полиэстерово утаһа тус комбинат бүтээн гаргадаг байха.

Шэнэ предприятиин шухала удха шанарые гансал һүроотэй ехэ эдэ тоонууд тодорхойлно бэшэ. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, Кубын арад олохон экономическа асуудалнуудые шиидхэхэ аргатай болобо. Харин гүрэнүүдһээ үнэтэй сэнтэй бүд худалдажа абалга хэдэ дахин хороо. Энэнь алмагдаһан мүнгэ зөөрие национальна промышленностиин бусад һалбаринуудта зорюулха, оронной экономикын ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга олгохо байна. Тэрээнһээ гадна, социальна асуудалнуудые шиидхэхэ талаар Кубын Коммунис партиин II съездын хараалһан зорилгонууд бодото дээрээ бэелүүлэгдэхэнь гээшэ. Комбинадай хүдэлмэришэдтэ поликлиникэ, профилактори, хүүгэдэй саад, яслинууд хурдан түргэноор баригдана. 7500-һаа дээшэ хүдэлмэришэд ба алба хаагшад комбинадта хүдэлхэ юм.

Юрий СМИРНОВ,
АПН-эй тусхай корр.

Гавана.

ВЕНГРИ. Республикын ниислэл — Будапешт хотодо Дунай мүрэнэй эрьенүүдые холбодог Эржебет хүүргэ.
МТИ—ТАСС-ай фото.

«Эб найрамдалай музей»

ТҮБЭЙ ИТАЛИИН областьнуудай нэгэндэ, Умбрида, ногоон гүбээгэй оройдо Ассизи гэһэн багахан хото түбхинэнхэй. Эндэхи үзэсхэлэн һайхан байгаали, XIV зуун жэлэй архитектурна барилганууд олон тоото аяншалагшадай анхарал татадаг юм. Энэмнай францисканецуудай орден бии болгогшо, хүнүүдэй хоорондоо эбтэй эетэйгээр ажаһуухые номногшо Франциско Ассизскиин (1182—1226 он) тоонто нютаг гээшэ.

«Ассизиһаа эб найрамдалай уряа» гэһэн уран һайханай выставкэ эмхидхэхын тула имагтал Ассизи дэмы шэлэгдээгүй байна. Эб найрамдалай түлөө, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө арадуудай тэмсэл харуулһан зуу гаран оронуудай уран зураашадай бүтээлнүүд эндэ табигдаба. Хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа абархын түлөө, буу зэбсэг хуряахын түлөө, эб найрамдалай түлөө гэһэн уряа доро эрдэмтэдэй бүхэсоюзна конференциин Москвада хүдэлмэреэ дүүргэһэн үдэр муниципальна талмай дээрэ, гэгээн Францискын собор соо зурагуудай дэлгээгдэһэниинь ехэ удхатай юм. Тус конференцидэ гадаадын олон тоото айлшад хабаадалсаһан байгаа. Түби дэлхэй дээрэ ядерна түймэр гаргуулхагүйн тула искусство ба эрдэм ухаан нэгэдэхэ зэргэтэй.

Һанаа амар байхагүй, сэрэг дайнда бэлдэжэ, тон ехэ ашаг олзо олодог хүнүүдэй арга мэхэдэ орохогүй уряатайгаар уран зураашад арадууд болон правительствануудта хандана. Буу зэбсэг үрдилдэн байжа бүтээлгые буруушаалгын хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр ороготы гээд тэдэнэй зурагууд уряална.

Ассизиин томо ехэ бэшэшье һаань, жэл бүри Умбриин энэ хотодо олон оронуудһаа олон миллион аяншалагшад ерэдэг юм. Тус выставкэ хадаа эб найрамдалай түлөө, дай жүрөөдэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэдэг арадуудай тэмсэлые харуулһан саг үргэлжын экспозици болоожо магадгүй юм гээд Ассизиин соёлой ба арадай гэгээрэлэй асуудалнуудые эрхилэгшэ Пьетро Профуми хэлэнэ. Э. Трекканн, У. Аттарди (Итали), Ф. Ботеро (Колумби), Х. Гонсалес (Мексикэ) гэгшэдэй, мүн тус хотодо бүтээлнүүдээ бэлэглэһэн бусад хүнүүдэй жэшээгээр итальян ба гадаадын олон уран зураашад зурагуудаа бэлэглэхэ бэзэ гэжэ «Эб найрамдалай музейе» эмхидхэгшэд найдана.

—Ядерна дайнда эсэргүүсэлтын, ажабайдал аршалан хамгаалхын түлөө үнэн зүб ба хүшэр хүндэ тэмсэлдэ «Эб найрамдалай музейн» оруулха хубита уран зураашадһаа дулдыдаха байна,—гэжэ Ассизи хотын мэр Дж. Франко Коста хэлэнэ. Тиимэһээ политическа үзэлһөөнь, шажан мүргэлһөөнь илгаа гаргангүй, манай выставкэдэ хабаадахыень уряалжа, дэлхэйн бүхы уран зураашадта хандана бди. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ национальна хилэ гэжэ үгы юм, байха ёһошьегүй юм.

—Манай үүсхэл нэн түрүүн эгээлэй юрын хүнүүдтэ, арад зондо хандуулагданхай юм,—гээд аяншалгын талаар агентствын президент адвокат Пьеро Мирти хөөрэнэ. Правительствануудба дипломадуудай дайнай, амгалан тайбан байдалай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, шиидхэхэ онсо эрхыень хаһаха хэрэгтэй. Юуб гэбэл, тэдээндэ хэлсээтэ уялганиудынь юунһээшье үлүү байна бшуу. Тэдэнэй заримашуулай хөөрэлдөөнүүдтэ гансал өөрынгөө тала харадаг тухай хэлэһэнэйшье үлүү. Итали иимэ оронуудай тоодо баһал оролсоно. Эндэ мүнөө жэлэй эсэс тээшэ НАТО шэнэ американ ракетэнүүдые тараан тодхохые түсэблэнэ.

...Ассизиин муниципальна талмай дээрэһээ гаража ошоходомнай, бүлэг итальянецууд ба гадаадын аяншалагшад урматайнууд выставкын залһаа гаража ябахань харагдаа һэн. Нэгэ тээ арсалдаан, гараба хэбэртэй, тиин «Эб найрамдал» гэһэн үгэ дуулажал байгаа һэмди.

Стефано ТРОЧИНИ,
итальян журналист.

Ассизи-Рим. (АПН).

ЧИЛИИН ЗАЛУУШУУЛ ТУХАЙ ШЭНЭ ФИЛЬМ

Москвада Баримтата фильмүүдэй түбэй студида режиссер Александр Киселёвой бүтээһэн «Разумом и силой мы победим» гэһэн шэнэ фильмын олонхи кадрнууд үшөө 1972 ондо буулгагдаһан байгаа. Чилиин Коммунис залуушуулай VII съездые харуулхын тула эльгээгдэһэн бүлэг совет кинооператорнууд тэрэниие буулгаа һэн. Тиихэдэ «Подставь плечо Родине» гэжэ фильм табигдаһан юм. Экранда гарахаар бэлдэгдэжэ байгаа, теэд 1973 оной сентябриин 11-дэ Чилидэ сэрэгэй урбалта хэгдэжэ, Пиночедэй шуһата хунта засаг гартаа абаа бэлэй. Олон залуу хүнүүд—тус фильмын геройнууд орон доторооо үлэһэн байгаа, тиин тэдэнэй ажабайдалда аюул тохёолдуулхагүйн тула фильмые экранда харуулхагүй гэжэ шиидхэгдэһэн юм. Шуһата урбалтын арбадахи ойн жэлэй урда тээ, мүнөөл «Разумом и силой мы победим» гэжэ фильмые харуулха гэжэ шиидээбди. Совет комсомол тус фильмые Чилиин Коммунис залуушуулда бэлэглээ юм.

—Манай ажабайдалда тон шухала сагта бидэ фильм бэлэг абаабди, — гэжэ Чилиин Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин ба секретариадай гэшүүн Орландо Мильяс Шэнэ һониной хэблэлэй Агентствын корреспондентдэ хэлэһэн байна. —Чилиин Коммунис залуушуулай зэргэнүүдтэ шэнэ үетэн нэмэжэ ороо юм. Эдэмнай 14—15 наһанай эдиршүүл болоно. Арадай нэгэдэлэй правительствын үеые тэдэнэр сохом һанахагүй, харин тэрэ үеын залуушуулай революционно ехэ дэбжэлтые мартаагүй ёһотой. Фильм дотор харуулагдаһан үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр арбан жэл үнгэрөөд байхада, тэрэ шэнэ удхаар дүүрэнэ.

—Пиночедэй хунтада эсэргүү тэмсэл улам шангадана,—гэжэ Сантьягоһаа ороһон мэдээсэлнүүд батална гээшэ. Мүнөө жэлэй май һараһаа хойшо дүрбэдэхеэ үнгэргэгдэһэн Эсэргүүсэлтын национальна үдэр полицинхидтай ба сэрэгэйхидтэй ёһотой тулалдаанууд болоо һэн бэзэ. Һүүлшын эдэ үйлэ хэрэгүүд тухай юун гэжэ һанина бта?

—Чилиин олон түмэн хүн зон фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ бодонхой. Арадай уур сухалһаа айхадаа, Пиночет зарим социальна хубилалта үнгэргэхэб гэжэ найдуулһан байгаа. Мэнэ һаяар парламентын һунгалта үнгэргэгдэхэ гэжэ соносхоһон юм. Теэд «мэнэ һаяар» гээшэнь Пиночедэй ёһоор 1990 он гэһэн удхатай юм ха. Правительствада зүрюу хүсэнүүдтэй ямаршьеб хөөрэлдөө хэхые хунтын толгойлогшо дотоодын хэрэгүүдэй министрэ даалгаһаншье байгаа ха. Тэрэ саг алмаха, правительствада зүрюу харша хүсэнүүдые хоохон найдуулгаар эбгүй болгохо гэжэ оролдоно бшуу. Зүгөөр тэрээндэ бэлээр үнэншэхэ хүнүүд үсөөн байна. Хунтын политикада эсэргүү хүдэлөөн орон дотор улам үргэдэнэ. Тиихэдэнь Пиночет хашаха харшалха, хардалга гүрдэлгэ хэхэ политика бэелүүлнэ. Ташуур гээшэ тэрэнэй дуратай зэбсэг болоно. Августын 11—12-то Сантьягода жагсаалда хабаадагшадые дайшалхы патронуудаар буудаадшье абаһан юм бэзэ.

— Пиночет орон доторoo «гуримтай болгоо» гэжэ баруунай зарим газетэнүүд тоолодог. Шуһата хэһээлгэнүүдынь эсэргүүсэлтын тэмсэлэй охиие буурулаа гэжэ һанана гүт?

Үгы ааб даа. Сентябриин 11 —Чилиин шуһата үйлэ хэрэгүүдэй арбан жэлэй ой дүтэлнэ. Патриодууд эсэргүүсэлтын олон ябуулга үнгэргэхые бэлдэнэ. Һарын эхеэр Эсэргүүсэлтын национальна үдэр табадахяа үнгэргэхөөр хараалагдана. Хашалта хэжэ, түрмэ шорондо хаажа, хүнүүдые айлгахагүйш, хүнүүдэй дураа гуталга улам дэбэрнэ гэжэ энэ үдэр үшөө дахин элирхэйлэн харуулха юм.

Андрей ПРАВОВ,
АПН-эй тусхай корр.

...ТЭДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

...1955 ондо ...эрдэмтэдэй эм... хүдэлөөнэй ...ренци Италиин ...ээгдэбэ. Олон ... ухаанай эли... шахуу ажал ...рэ тоодо Со... делегаци ху...

зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын хойшолонгууд, Европодо, Дүтын Зүүн зүгтэ, Дундада далайн оршондо аюулгүй байдалые хангалга, экономико болон буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга, тэдэниие худалдалга гэхэ мэтын хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудые эрдэмтэд зүбшэн хэлсэхэ байна. Эдэ асуудалнуудаар зохихо дүгнэлтэнүүд абтаха ёһотой. Иимэ дүгнэлтэнүүд буу зэбсэгүүдые удаа дараалан хурааха, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хангаха хэрэгтэ ехэ тэбхэ үзүүлхэ байна.

Конференци августын 31-дэ хүдэлмэреэ дүүргэхэ.

ФРГ. «Атомна дайн бидэнэртэ бултандаа... аюул тохёолдуулна. Ямаршье ядерна ракетэнүүд Европодо тодхогдон табигдаха ёһогүй!» гэһэн уряа доро ФРГ-гэй эб найрамдалта олониитын суута уряагай хэдэн жэлэй урда тээ мүндэлһэн Крефельд хотодо олоной хабаадалгатай жагсаал болобо. Эб найрамдал хамгаалхын түлөө, НАТО-гай ракетно-ядерна түсэбүүдые бэелүүлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэжэ байһанаа тэдэнэр мэдүүлээ. Үнгэрһэн үе соо энэ уряада Баруун Германиин 4 миллионһоо дээшэ хүн гараа табиһан байна.

Американ «Першинг-2» болон далита ракетэнүүдые ФРГ-дэ тараан тодхолгые буруушаажа байһанаа жагсаалда хабаадагшад мэдүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Крефельддэ болоһон эб найрамдалай тала баригшадай жагсаалай үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ХҮСЭЛЭН

ВАШИНГТОН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповтой уулзалга зүрхэ сэдьхэлыемни ехээр хүдэлгэбэ гэжэ машина бүтээлгын ба аэро-замбуулинай промышленностиин хүдэлмэришэдэй национальна нэгэдэлэй (США) президент, АФТ—КПП гэдэг американ профсоюзай нэгэдэлэй вице-президент У. Уинписингер мэдүүлбэ.

Минии һанахада, дэлхэй дээрэхи сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөе, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын тула США-тай үгээ ойлголсохые совет хүтэлбэрилэгшэ үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ гэжэ национальна хэблэлэй клуб соо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Хэрбээ президент Рейгантэй уулзабал, манай оронуудай хоорондо элдэб асуудалнуудаар хэлсээнүүдые баталха замда түрүүшын алхам хэхын тула тэрэ Советскэ Союзда эсэргүү хардалга гүрдэлгэнүүдээ б... лха ёһотой гээд профсоюзай ажал ябуулагша мэдүүлбэ.

БУЛИМТАРАГШАДАЙ ШУҺАТА ЗАМ

ТҮБЭЙ АМЕРИКЭДЭ, бээ дааһан байдалтай Никарагуагай хилэ шадар, Гондурасай армиин хабаадалгатайгаар США сэрэгэй ехэ һуралсал хэжэ байна. США-гай 6 мянга шахуу сэрэгэй алба хаагшад һуралсалда хабаадана, Никарагуагай эрьенүүд худар татагдаһан американ сэрэгэй корабльнууд дээрэ үшөө 16500 сэрэгшэд байлгагдана. 140 сэрэгэй самолетдой США-гай хоёр авианосец иишэ эльгээгдэһэн байгаа.

Июнь һарын тэн багта «Ньюсуик» гэжэ американ журнал правительствын нэгэ дээдэ тушаалтанай занажа хэлэһэн иимэ үгэнүүдые толилоо һэн: «Манай солдадууд Чилидэ, Гватемалада мүр сараа үлөөнхэй. Эрхэ хадаа хүсөөр, засагаар тодорхойлогдодог юм гэжэ сальвадоройхидто, никарагуагайхидта ойлгуулан хэлэхые хүсэнэбди».

Латиин Америкэдэ США-гай бэелүүлдэг ээрхэг түримхэй ябуулгануудые Баруун Германиин «Унзере цайт» газетэ тобшохоноор нигэжэ харуулна.

1945 он, Венесуэлэ. США-гай нюуса дипломати Мединын правительствые унагааха хэрэгые эмхидхээ һэн (Венесуэлын газар дайда дээрэһээ нефть олзоборилон абахадань, американ компанинуудта һаад ушаруулхые генерал Медина хүсэһэн байгаа).

1947 он, Парагвай. Зонхилогшо Мориниго гэгшэдэ эсэргүү арадай восстани США-һаа асарагдаһан буу зэбсэгээр дарагдаһан байгаа.

1950 он, Пуэрто-Рико. США буу зэбсэгэй хүсөөр эндэхи арадай восстаниие дараһан юм.

1952 он, Куба. ЦРУ-гай дэмжэлгэтэйгээр үймөө буһалгаан хэгдэжэ, генерал Батиста засаг гартаа абаа һэн. Тиигэжэ тэрэ оронoo США-гай колони шахуу байдалтай болгожорхёо һэн.

1952—1954 онууд, Гватемала, «Юнайтед фрут» гэдэг американ концерндэ хабаатай газарай дүрбэнэй гурбан хубиие гүрэнэй мэдэлдэ абаһан президент Арбенсын правительствые унагаахын тула США 40 гаран һэдэлгэ гаргаһан байгаа. Полковник Кастильо Армас түрүүтэй хулһэнэй сэрэгүүд 1954 оной июнь һарада орон руу нэбтэрэн ороһон юм. Тэрэ США-да таарамжатай засаг захиргаание тогтоогоо һэн.

1955 он, Коста-Рикэ. Американ буу зэбсэгэй туһаламжаар урдын президент Пикадын хулһэншэд орон руу нэбтэрэн оробо.

1961 он, Куба. Флоридада һурган бэлдэгдэһэн Кубын 1500 контрреволюционернүүд Кочинос тохойдо буулгагдаа һэн. 7 часай турша соо тэдэнэр угы хэгдэһэн байгаа.

1965 он, Доминиканска Республика. 19 мянган американ солдат, ехэнхи хубинь далайн ябаган сэрэгшэд американ эрхэтэдые хамгаалха гэһэн шалтагаантайгаар эндэ буулгагдаһан байгаа. Энэ ээрхэг түримхэй ябуулгануудһаа 4 мянга гаран доминикан хүн зон алуулаа бэлэй.

1966 он, Аргентинэ. Буэнос-Айрестахи американ посольство правительствые унагааха хэрэг эмхидхэбэ. Аргентинын нефтиин скважинануудые США-гай нефтиин компаниинуудай дарлан мүлжэлгые болиоулхын түлөө правительство тэмсэһэн байгаа.

1967 он, Боливи. США-да эмхидхэгдэн бүридүүлэгдэһэн подразделенинүүд Боливида партизан хүдэлөөндэ эсэргүүгээр тэмсэбэ. Тагнуулай түбэй захиргаанай туһаламжаар Эрнесто Че Гевара алаха гэһэн ябуулга эмхидхэгдээ һэн.

1973 он, Чили. Генерал Пиночедэй ударидан зонхилһон хархис сэрэгэй хүсэнүүд Чилидэ Арадай нэгэдэлэй правительствые унагаажа, президент Сальвадор Альендые алаһан байгаа. ЦРУ болон «Интернэшнл телефон энд телеграф» мэтын концернүүд орон доторой хархис хүсэнүүдые хэрэглэжэ экономическа хашалта харшалалта үүдхэжэ, урбалта хэһэн байгаа. 30 мянган хүн алуулһан, Чилиин миллионһоо дээшэ хүнүүд орон нютагаа урилжа, ондоо тээшээ гаража ошохо баатай болоо һэн.

1979 он, Сальвадор. США-гай туһаламжа дэмжэлгээр Сальвадорто диктатор Ромеро унагаагдажа, хунта засаг гартаа абаа һэн. Тиигэжэ орон дотор эхилһэн граждан дайн мүнөө болотор үргэлжэлһеэр.

1980 он, Гренада. Премьер-министр Морис Бишопые алаха хэрэгые ЦРУ эмхидхэһэн байгаа. Гэбэшье республикын правительствые унагааха гэһэн һэдэлгэнь урагшагүйдөө һэн.

1980 он, Боливи. Лидия Гейлер гэгшын гражданско-демократическа правительствада эсэргүү үймөө буһалгаа сэрэгэйхид эмхидхэбэ. ЦРУ болон США-гай баяшуул энэ ябуулгые бэелүүлхын тула ехэ оролдолго гаргаһан байгаа.

1981 он, Куба. Далай дээгүүр бэшэ гүрэнүүдтэй хэдэг холбоо барисааһаань Кубые таһалха гэжэ США-гай захиргаан оролдожо, элдэб харата муухай ябуулгануудые үүдхэһэн юм.

1983 он...

Ээрхэг түримхэй, булимтархы политикаяа бэелүүлжэ, үргэлжэлүүлэн, США-гай захиргаан хархис хүсэнүүдые дэмжэжэ, түрүү үзэлтэй правительствануудые унагааха зорилготойгоор Түбэй Америкын гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсана.

Андрей ПРОНИН,
АПН-эй тусхай корр.

(АПН).

ХҮН БА байгаали

БОДОМЖОТОЙГООР ХАНДАНА

Байгаали хамгаалгын бүлгэмэй Хойто-Байгалай районно организаци хүн зоной дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, бүлгэмэй үр шуудэй тоо олошоруулһан, районой һуурин ба тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха талаар һайн үрэ дүн туйлаһан байна.

Үнгэрһэн жэлэй хугасаада 11825 хүн бүлгэмэй гэшүүндэ абтаһан, промышленна предприяти болон эмхи зургаануудай дэргэдэ 127 эхин эмхи байгуулагдаһан юм. 18-ниинь БАМ-ай предприятинуудта эмхидхэгдэнхэй. Бүлгэмэй хамтын гэшүүдэй тоо 60-да хүрэнэ.

Районой 16 һургуулиин багшанарай, һурагшадай 90 процентнь бүлгэмэй гэшүүд болонхой. Мүнөө үедэ районно организацида 14 мянган хүн тоологдоно.

Партиина, совет, ажахын органуудай байгаали хамгаалха талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдэнь манай организаци туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлдэг юм.

БАМ-ай барилга шадархи байгаалиие зүбөөр ашаглаха, гамнаха тухай асуудалнууд олонитын хараа доро байгаа. Нүүр сөөрэмнүүдые, ой модоной, газарай баялигые, загаһанай нөөсэ, агнуурин газарнуудые, БАМ шадархи хүдэлмэришэдэй посёлогуудые шэмэглэхэ сэсэрлигүүдэй байдал хинан шалгаха талаар 450 рейд нёдондо үнгэргэгдөө һэн. Шалтагаануудай дүнгүүдээр байгаали хамгаалгын дүримүүдые бүдүүлигээр хазагайруулһан ушарнууд элирүүлэгдэжэ, шанга хэмжээнүүд абтадаг байгаа.

Промышленна, коммунальна ба хүдөө ажахын предприятинуудта уһанай нөөсэ хэрэглэхэ талаар технологиин хэрэгэ сахигдажа байһые шалгаһан ниитын харалганууд үнгэргэгдөө һэн. Ой модоной баялигые арьбадхаха, жэжэхэн, бага уһатай гол горхонуудай хатахагүй, бог шоройгоор бузарлагдахагүйн тула оролдолго гаргагдаа. Северобайкальск хотын һургуулинуудта байгаали хамгаалха талаар һайшаалта хэрэгүүдэй конкурснууд эмхидхэгдэжэ байдаг.

Байгал-Амарай түмэр замай буряадай участогто сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин ашаг үрэ һайжаржа байна.

Мүнөө үедэ Северомуйск, Байкальскын, Мысовая тоннельнүүдтэ нефтиин үлдэл шүүрэн баридаг. Уһанай эриг сэбэрые хамгаалха объектнүүд бодхоогдонхой. 1982 ондо ТО-11, ТО-18, ТО-22 түхэрэн сэбэрэлгын түхеэрэмжэнүүд хүдэлжэ эхилһэн, үйлэдбэриин хэрэглэһэн уһа дахинаа ашаглаха арга олдоһон байна. Северобайкальскын «НАТС» автобаазада машинануудые угааха байра баригдажа эхилээ.

Ниитын харалгын дүнгүүдээр уһа хамгаалха хуулиие хазагайруулһан ябадалнууд элирүүлэгдэһэн. Северобайкальскда сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй барилга үргэлжэлжэ байна. Нёдондо ашаглалгада тушаагдаха ёһотой hаа, 1983 оной эхин хүрэтэр 1445 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдээд байгаа. Түсэбэй ёһоор 2341 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой юм. Саг болзортоо барилгын материалнуудаар хангагдаагүй, хүдэлмэришэдэй хүсөөр дуталдаһан дээрэһээ иимэ үзэгдэл ушараа бшуу.

Гэхэтэй хамта, МО-52, МО-53 организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд уһанай нөөсэ хамгаалха дүримүүдые сахинагүй. Гэхэ зуура СССР-эй Транспортна барилгын министерство машина угаалгын тусхай байра бариха гэһэн заабари үгэһэн байгаа бшуу. 137-дохи, 138-дахи, 145-дахи, 161-дэхи, 140-дэхи оньһожоруулагдамал колоннонуудай түлөөлэгшэд угаалгын байрануудые мүнөө болотор барьяагүй зандаа.

Уһанай нөөсэ хамгаалха дүримүүдые хазагайруулһанайнгаа түлөө БАМ-ай Буряадай участогтахи 68 хүн 2320 түхэриг яла түлэхэ болоһон, 32 тушаалта нюурнууд кварталнуудай дүнгөөр шангуудаа хаһагдаһан байна.

Уһанай нөөсэ ашаг үрэтэйгөөр, зүбөөр хэрэглэхэ талаар үнгэргэгдэһэн ниитын харалгын дүнгүүд райгүйсэдкомой зүблөөн дээрэ харагдажа үзэгдөө һэн.

Хойто-Байгалай, Шэнэ Уоянай ба Ангайн лесхозууд хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа. Илангаяа түймэр һэргылэн сэрэхэ талаар горитой хэмжээнүүд абтана. Түймэрэй носомоор гэнэтэй хэһада 30-аад түймэр һүжэрэн носоод, хамтын хүсөөр ехэ хохидол ушаруулангүй унтараагдаһан байна. Ой модо өөһэдын дураар отолон сабшаха ушарнууд үсөөрөө. Хойто Байгалай лесхоз жэл бүри 10 гектар газарта модо һуулгадаг юм. Ой модо хамгаалха уялгатайшуул, һургуулиин дэргэдэхи лесничествэнүүд модо бэлэдхэлгын үедэ ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. БАМ-ай Буряадай участогай түмэр замай далангай табигдажа байһан газарта байгаалида гамтайгаар хандаха тухай уряа бэшэгүүд анхарал татадаг.

Гэбэшье БАМ-ай модо бэлэдхэгшэд тусхай дүримүүдые оло дахин хазагайруулһан байха юм. Жэшээлхэдэ, МК-138, МК-161, МК-135, СМП-608, СМП-581, МО-52, МС-53 гэһэн организацинуудай зүгһөө модо отолһон участогаа гэшүүһэ мушэрһөө сэбэрлэнгүй орхижорхихо, өөһэдын дураар модо отолхо, бишыхан һөөг, сагдуул хюдаха гэхэ мэтэ ушарнууд нэгэнтэ бэшэ үзэгдөө юм. «НАТС» трестын 581-дэхи СМП-гэй хүдэлмэришэд нёдондо 1382 кубометр модо зүбшөөлэй биледгүйгөөр отолоо һэн. Гиин 8080 түхэриг яла түлөө бэлэй. Теэд энэнь һургаал болоогүй. Дахинаа дүримүүдые хазагайруулаад, 109678 түхэриг яла түлэхэ баатай болоо һэн.

Ангууд, шубуудай амидаралда һаад хэхэгүй, хулгайгаар агнуури хэгшэдтэй тэмсэл ябуулха талаар хүдэлмэри һайжаруулагдаа. Райондо гүрэнэй 3 заказник байгуулагданхай. Охотоведүүд, егерьнүүдэй тоо олошороо. Госохотнадзорой районой албанай түлөөлэгшэд 1982 ондо 76 рейд үнгэргөөд, загаһа барилгын, агналгын дүримүүдэй 98 дахин баримталагдаагүй байһаниие баталаа һэн. Байгаалиин 9 памятник (нэгэниинь халуун аршаан) район дотор гүрэнэй харууһан доро абтанхай.

Хүдэлмэришэдэй һуурин ба посёлогуудай санитарна байдал жэлһээ жэлдэ һайжарна. Северобайкальск, Шэнэ Уоян, Тоннельный, Кичерэ, Северомуйск, Нижнеангарск һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха талаар оролдолго гаргагдана. Гансал 1982 ондо 31000 һөөг, модон һуулгагдаһан эдэнэй 14850-ниинь үрэ жэмэстэ юм. Буряадай туршалгын үрэ жэмэстэ станциһаа асарагдаһан бшуу. Сэсэг, овощ ургуулха талаар 6 выставкэ эмхидхэгдээ һэн. «Болбосон түхэлтэй һуурин» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Байгаали хамгаалха талаар комсомол-залуушуулай отряд 1981 ондо байгуулагдаһан юм. Районой ахалагша охотовед И. А. Феденев отрядые хүтэлбэрилдэг. Эдэнэр ашатай туһатай хэмжээнүүдые хараалан үнгэргэдэг. Жэшээлхэдэ, 20 рейд үнгэргэһэн, 30 браконьерые барипан, тусхай дүримүүдые хазагайруулагшадта 2 мянган түхэригэй яла түлэхыень уялгалпан байна. «Браконьернүүдтэй—тэмсэл» гэһэн 2 фотостенд гаргаа һэн. Мүнөө үедэ Северомуйск, Шэнэ Уоян, Кичерэ һууринуудта комсомол-залуушуулай отрядууд эмхидхэгдэжэ байнхай. «Түрэл байгаалидаа—комсомолой анхарал» гэһэн хандалгатайгаар отрядай гэшүүд республикын комсомолшуудта хандаа һэн.

Нёдондо байгаали хамгаалгын бүлгэмэй районно организациин түлөөлэгшэд хүн зоной урда 115 лекци уншаһан, 2 мянган хөөрэлдөө эмхидхэһэн, районно газетын хуудаһануудта 82 статья толилуулһан байна. Нижнеангарскын түбэй соёлой байшанда республикын хойто зүгэй байгаали, БАМ-ай барилгашад, Байгал нуурай баялиг тухай выставкэ нээгдэнхэй юм. Уран гартанай модоор уралан хэһэн бүтээлнүүд суглуулагшадай анхаралда дурадхагдадаг.

«Байгаали» гэһэн арадай университет Северобайкальск хотодо нээгдэнхэй. БАМ-ай барилгашад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсадаг. Зун-намарай үедэ һурагшад оршон тойронхи ой модоёо, агаар, уһаяа бузарлалгаһаа хамгаалалсадаг. Ажалай ба амаралтын 5 лагерь, заһабарилгын 15, барилгын 7, сэнхир патрулиин 4 отряд байгуулагданхай. Ахалагша классуудай һурагшад 30 гектар газарта овощ харууһалан ургуулдаг.

Иигэжэ республикымнай хойто райондо ажаһуугшад һуурин, тосхонуудаа улам һайхан шэнжэ шарайтай болгохын, оршон тойронхи байгаалиингаа баялигые арьбадхаха, зубоор, бодомжотойгоор ашаглахын түлөө оролдоно.

Н. МОРОЗОВ,
байгаали хамгаалгын бүлгэмэй районно организациин түрүүлэгшын орлогшо.

РЕПОРТАЖ

СЭСЭГҮҮДЭЙ ВЫСТАВКЭ

Хүн зоной ажаһуудал сагайнгаа эрилтээр тад ондоо гоё һайхан, болбосон түхэл шарайтай болонжо, ажабайдалнай нажарай элдэб үнгын сэсэгүүдтэл үдэрһөө үдэртэ сэсэглэжэ байна гэлтэй. Гэбэшье ажабайдал өөрөө сэсэглэдэг бэшэ, тэрэниие сэсэглүүлжэ, нюдэнэй хужар, шэхэнэй шэмэг болгохын тулада хүнэй уран ажалша гарнууд, гоё һайханда дуратай сэдьхэл, үндэр хүсэлтэй шунал хэрэгтэй. Энэ талаар эхэнэрнүүдэй хубита илангаяа ехэ байдаг.

Нажарай наран энэ үглөөгүүр «Сэсэгүүдэй һайндэртэ яарыт!» гэжэ хүн зониие уряалһан мэтэ урда урданайхиһаа даншье һаа налгайгаар шарана. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай соёлой байшан тээшэ эхэ, эсэгынгээ, үбгөө эмгэйнэрэйнгээ гарые урагшань татан һагад хүтэлһэн үхибүүд, мүн залуушуулшье яарана. Үхибүүдэй мүнөө яарахань ойлгосотой, юуб гэхэдэ, сэсэгүүдэй выставкэ нээгдэхэнь бшуу.

Выставкэдэ ерэгшэд соёлой байшангай үргэн салуу, һаруул фойе соогуур ярралгүйхэн ябажа, комбинадай ажалша эхэнэрнүүдэй харууһалан ургуулһан сэсэгүүдээр бүридхэгдэһэн баглаануудые хужарлан харанад.

Выставкэдэ комбинадай 8 цехэй хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, цех бүхэнэй түлөөлэгшэд өөрсэ өөрын маягаар сэсэгүүдээ гуримшуулан бүридхэнхэй. Эндэ уран гартан «сэсэгүүдэй хэлэн» дээрэ мүнөөдэрэй ажабайдал, жаргалта үе саг, һанал бодол, дурасхаал, үнгэрһэн дайн, эб найрамдал, үдэжэ ябаһан үрэ хүүгэд тухайгаа уран аргаар ямар бэрхээр хөөрэжэ шадана гээшэб. Жэшээлхэдэ, ород, буряад поэзиин удхаар: «Гайхалта» агшан зуурые дурсан һананаб», «Гуниг», «Дурсалга», ород арадай дуунай аялгаар: «Дуун сагаан хуһахан», «Эхэ орон эндэһээ эхитэй», «Би дуу басагагүйб». Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай, эб найрамдал сахиха талаар тэмсэлэй темэдэ: «Атомна дайнда—үгы!», «Дайнда унаһан баатарнуудта», «Эхын гашуудал», «Курска дүхэригтэхи байлдаанай 40 жэлэй ойдо», «Хиросимын нёлбоһон,» мүн түрүү ажалаараа алдаршагшад тухай: «Һурган хүмүүжүүлэгшэд», «Үбэл зундаа нэгэл үнгэтэй», 74-дэхи хүүгэдэй ясли-садай нээгдэһээр 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Ойн баярай хибэс», «Хододоо наран байглэ», «Энеэбхилэл», гэхэ мэтын һонирхолтой уран бүтээлнүүд хүнэй анхарал татана.

— Комбинадтамнай сэсэгүүдэй гурбан теплицэ 1965 онһоо хойшо хүдэлнэ. Тэндэмнай түхэреэн жэлэй туршада каллы, георгины, розы, каланхоэ, хризантемэ, гвоздика гэхэ мэтын сэсэгүүд ургажа байдаг. Эдэ сэсэгүүдһээ баглаа бүридхэн, комбинадайнгаа баяр ёһололой һайндэрнүүдтэ гэбэл, гэр бүлын баярта ушарта, үхибүүнэй түрэхэдэ гү, али ажалшадайнгаа наһанай амаралтада гарахада, түрэ хуримай наярхада гү, али түрэһэн үдэрнүүдые тэмдэглэлгэдэ баяр ёһололой оршон байдалда барюулха аргатай байдагбди. Теплицэдэмнай дүй дүршэлөөр баян, үнинэй хүдэлжэ ябаһан хүнүүдһээ бүридэһэн эбтэй эетэй бригада хүдэлнэ. Энэ бригадынгаа гэшүүд тухай хургаа даран хөөрэхэ болоо һаа, М. П. Губернаторова, В. Т. Ерофеева, М. С. Братцева, Т. В. Малькович гэгшэд эндэ арбаад жэлэй туршада хүдэлжэ, дэлхэйн шэмэг— сэсэгүүдые ургуулна. Тиихэдэ гансашье теплицэ соогоо сэсэг ургуулаад хизаарлангүй, комбинадайнгаа 9 гектар газарта модо, һөөгүүдые, сэсэгүүдые тарижа, ногооруулаад, жэл бүри ашаглалгада тушаагдаһан гэрнүүдэй оршон тойронхиие, үйлсые ногооруулдаг, цех бүриингөө газаа, досоохиие гуримтай, болбосон түхэлтэй болгодог, байгаалиин булангуудые түхеэрдэг заншалтайбди. Энэ ажал, хүдэлмэриингөө дүнгүүдые жэл бүри август һарын һүүл багаар согсолжо, сэсэгүүдэй выставкэ үнгэргэдэг эдэбхитэдые үнэтэ бэлэг, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнадаг байнабди.- Мүнөө үедэ нэгэ теплицэ баригдажа дүүргэгдэхээ байна, тиихэдэ хоёрдохинь баригдажа байнхай. Бүхыдөө ерэхэ жэлдэ 5 теплицэ нэмэхэнь гээшэ. Үбэлэй сагта ажалшадаа овощоор хангадаг болохобди,— гээд тус комбинадай ахалагша агроном Фаина Васильевна Козлова хөөрэнэ.

Цехүүдэйнгээ дэргэдэхи оршон тойронхи газарые ногооруулжа, эрхим дүнгүүдые туйлаһаниинь хараадаа абалсан, мүн онсо уран аргатайгаар сэсэгүүдээр һонирхолтой бодол гэршэлһэн бүтээлнүүдые хэһэнэйнь түлөө нооһо ээрэлгын, угаалга-хатаалгын цехүүдтэ түрүү хоёр һуури олгогдоо. Кадрнуудай таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй сэсэгүүдэй уран бүтээлнүүд тэмдэглэгдэһэн, үндэрөөр сэгнэгдэһэн байна.

Гэхэ зуура, нооһо илгалгын цехһээ Мария Дмитриевна Астраханцева, нооһо ээрэлгын цехһээ Надежда Михайловна Иванова, табельна таһагһаа Валентина Христофоровна Сойко, теплицын хүдэлмэрилэгшэ Татьяна Викторовна Малькович гэгшэдэй уран бүтээлнүүд эрхимдэ тоологдожо, үнэтэ бэлэг болон байгаали хамгаалгын бүлгэмэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Түгэсхэлдэнь выставкэдэ ерэгшэдэй һанал, бодолнуудаа бэшэдэг дэбтэрһээ нэгэ иимэ һанамжа яаха аргагүй дурдаха дуран хүрэнэ: «Инаг дуран, һаруул гэрэл, гоё һайхан үзэсхэлэн, хүнэй һайн һайханиие сэсэгүүдэй хэлэн дээрэ дуулаһан ямар һайхан выставкэ гээшэб! Иимэ гоё һайхан сэсэгүүдые ургуулжа, сэдьхэл уханай шэмэг болгон уран бүтээлнүүдые хэһэн уян гарнуудые үгын һайханаар магтан баяр баясхалан хүргэхэ дуран хүрэнэ. Һайн даа, хүнэй һанаанда бэлээр орошогүй нэрэнүүдтэй ямар һайхан бүтээлнүүд бэ. Энэ выставкые хараад байхадаа, энэ дэлхэйдэ хододоо энхэ элүүр, амар мэндэ, эбтэй эетэй, эгээл һайханаар ажаһуужа, зол жаргалтай ябаһанаа дахин дахин мэдэрэгдэнэ».

Г. РАДНАЕВА.

СПОРТ

ТҮРҮҮЛХЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛТЭЙ

Хүнгэн атлетикээр СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Киев хотын түбэй стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ. Энэ ехэ мүрысөөндэ манай Буряадай АССР-эй мэдээжэ спортсменүүд хабаадалсаһан байна.

Уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер, байгша ондо Великобританида дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн урилдаанда бронзо медальда хүртэжэ ерэһэн Татьяна Позднякова хабаадаба. Нютатаймнай басаган үнгэрэгшэ жэлдэ 3000 метрэй зайда иимэ урилдаанда хабаадахадаа, чемпионкын нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Нүгөөдэнь гэхэдэ, уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер, СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиадын мүнгэн медальда хүртэһэн Павел Яковлев, СССР-эй спортын мастер Евгения Ситникова гэгшэд болоно. Тиихэдэ 4х800 метрэй зайда эстафетэ дамжуулгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн урилдаанда хоёр удаа мүнгэн медальда хүртэһэн Владимир Ковалев энэ удаа 800 метрэй зайда урилдаа. Мүн холын зайда урилдагшадай дундаһаа оронойнгоо мүнгэн медальда хүртэһэн Геннадий Темников 5000 метрэй зайда урилдаба. Эдэнэрэй энэ мүрысөөндэ хэр зэргэ урилдажа гараһан тухай мэдээсэл һаяар дуулгахабди. Эдэнэрэй бэлэдхэл, һорёо хаража үзэхэдэ, түрүүшын лэ һууринуудые эзэлхээр ха.

М. БОРИСОВ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛГЭ

ГОЛ ЗОРИЛГО—ЭБ НАЙРАМДАЛ БЭХ...

Америкын бүлэг сенаторнуудтай хөөрэлдэхэдөө нүхэр Ю. В. Андропов замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргаха ябадалые зайсуулха тухай дурадхал оруулһан байна. Совет энэ шэнэ дурадхал ООН-ой Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ табигдажа, хаа хаанагүй үргэн схээр һайшаан дэмжэгдэжэ байна. Эндэ Советскэ Союзай гаргаһан айхабтар шухала эдэбхи үүсхэл тухай хэлэгдэнэ, СССР ба США хоёрой хоорондохи харилсаануудта шэнэ зүришэлдөө зайсуулха арга боломжо энэ үүсхэл олгоно гэжэ США ба НАТО-гай бусад оронуудай баруунай тала баримталдаг хэблэл мэдэрхэ баатай болоо.

Спутнигуудые усадхаха буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада түрүүлэн гаргахагүй гэжэ СССР-эй бэе дээрээ даажа абаһан уялга олонхи шэнжэлэгшэдээр замбуулинай дайдада буу зэбсэг гарган түхеэрхэ аюулые зайсуулха зүб хараа шэглэл гэжэ харагдана. Энэ ушартай дашарамдуулан, Америкын «Нью-Йорк таймс» газетэ Рейганэй захиргаанай дутагдалыень зааха зуураа, иигэжэ бэшэнэ: американ сенаторнуудтай уулзахадаа Ю. В. Андропов имагтал тиимэ хэлсээ баталхые дурадхаад байхадань, «бэлэхэнээр туйлагдажа боломо замбуулинай буу зэбсэгүүдэй системэ хорихо тухай совет- американ хэлсээ баталхын орондо, бүхы ябуулгануудыень хараад байхада, замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые олошоруулха дүүрэн хүсэл эрмэлзэлтэй».

США-да, «замбуулинай командовани», гэдэг мүнөө байгуулагданхай. «Сэрэгэй хүсэнэй талаар тэнсүүритэ байдалые хубилган, шиидхэхын булюу байдалтай болохо зорилгоор замбуулинай дайдын гүнзэгыһөө ородуудта уряа хаяхые хүсэгшэдтэ тус командовани эмхидхэлэй үндэһэ һуури болоожо үгэхэ» гээд «Нью-Йорк тайм... нэ. «Одо мүшэдэй да... доможогүй балмад му... һон Пентагон спутни... буу зэбсэгүүдэй систе... гада бэлдэжэ байна. ... хүн түрэлтэндэ шэнэ ... тохёолдуулжа магад.

Замбуулинай дайда... замбуулинһаа Газар ... хүсэ хэрэглэхэ ябада... договорой проект Сов... ой Генеральна Асс... сессиин үзэмжэдэ таб... дээрэ байһан, мүн агаа... най дайдадахишье объ... ямаршье зэбсэгүүдэй... тээлгые гүйсэд хорихо... нигүүдые усадхаха ш... дые байгуулгаһаа гүрэ... ба бии байһан систем... гэжэ тэрэ проект дото... Совет дурадхалнуудые... хэ зуураа, Москва ер... наторнуудай бүлэгые ... Пелл гэгшэ иигэжэ мэ... барандаа замбуулинай ... ябаһан «Газар» гэжэ к... кораблиин пассажирну... дэнэр амгалан ёһоор ... ха гүбди, али баранд... Энэ хадаа бидэнэрэй я... боотойгоор ажаһууһан... дыдаха байна».

Эб найрамдал ба улас... гүй байдалые бэхижү... ядерна дайнай аюулые... гаар арадуудта амгала... га хадаа СССР-эй гад... гол зорилго мүн гэжэ ... торнуудтай уулзалга д... роповой хэһэн мэдүүль... дүүргэгдэжэ байһани... үүсхэлнүүд уласхооро... элирхэйлэн харуулна.

БҮХЫ ДЭЛХЭЙ БУУГАЙ ХАРААДА АБ...

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй баруун ба зүүн хубинуудай газар дайдануудта, океан далайн уудамуудта Холбоото Штадууд үзэгдээгүй харата муухайгаар сэрэгэй хүсэ харуулна. Американ флодуудай ба «түргэн добтолгын» эзэмдэлгын хүсэнүүдэй буугай хараада бүхы дэлхэй абтанхай.

Америкын түбтэ ба Карибска бассейндэ аяар гурба неделиин туршада үргэлжэлжэ байһан американо-гондурас «Биг-пайн» маневрто нэмэлтэ болгон, августын 23-һаа далайн-сэрэгэй «Ридекс-83» гэжэ үргэн ехэ маневр үнгэргэгдэжэ байна. Энээндэ дайшалхы 32 корабль, тэрэ тоодо «Индепенденс» ба «Джон Ф. Кеннеди» гэжэ авианосецууд, 16 крейсер, эсминец ба фрегат, тэрэшэлэн уһан доогуур ябадаг атомна 2 онгосо хабаадалсана. Эдэ бүхы маневрнүүдтэ нэмэлтэ болгон, Номгон океанай урда хубида американо-чилиин далайн-сэрэгэй «Унидас-23» гэжэ маневр үнгэргэгдэнэ.

Дүтын зүүн зүгэй, Персидскэ заливай ба «Африкын эбэр» шадарай оронуудта эмхидхэгдэһэн «Брант стар-83» гэжэ маневрнууд мэнэ һаяхан дүүрэбэ. Гэбэшье «түргэн добтолгын» хүсэнүүдһээ бүридхэгдэһэн «США-гай сэрэгэй хүсэ харуулга үргэлжэлһөөр. Августын 20-һоо американ-сомалиин «Истерн уинд-83» гэһэн маневр эхилжэ, тэрээндэ американ пехота, авиадесантнигууд, «Карл Винсон» гэжэ авианосец ба «Тарава» гэжэ вертолетоносец хабаадана.

Американо-япон үшөө нэгэ маневр августын 22-һоо Япон далайда эхилэнхэй. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй нүгөө захада —Баруун Европодо— сентябрьһаа ноябрь болотор үнгэргэгдэхэ «Крестид... кэп» ба «Рефорд... форд» гэжэ маневр... түлэг дундаа. Эдэнэй... шынхидэнь 300 мянга... до США-һаа Баруун ... даха тусхай частьнууд... хараалагдана.

Вьетнамда хэгдэһэн ... хи үедэ Америкэ түби... гээгдэжэ байһан США... корпусуудай урда нэ... люционно Никарагуа... рэлгын тэмсэл хэжэ ба... рой патриодуудые айл... рилго табигдана. Тиин ... национально-сүлөөрэлгы... дые түмэр нюдаргаар ... лис капиталай, нэн т... империализмын дарлал... түлөө тэмсэжэ байһан Ла... арадуудта хэһээлтын һ... зорилго табигдана.

Контрреволюционно ... ондоо гүрэнүүдтэ эмх... лис политикын таһаршаг... байһан, саашадаашье б... эзэмдэн мүлжэлгын, ара... ябуулгынь гол зорилго... Гэбэшье, эрье шадарай ... ра зоргон соогоо дарла... тикын хаһа саг үнгэрэн ... дэлхэйе буугай хараа дэ... оролдоно. Национальна ... лөө тэмсэлэй социальна ... улам дүтөөр холисолдож... байдалай үндэһэ һуурие... һан мүнөө үе сагта ... харин оронуудта дэлгэ... урагша абтангүй унтар...

ШИИДАМУУД—АРАД ЗОНДО ЭСЭРГҮ...

Пакистанда Зия-Уль-Хакай хэһээлгын сэрэгэй журамда эсэргүү арад зоной тэмсэлтэ ябуулгануудай хэгдэжэ эхилһээр хоёр недели болобо. Правительствада эсэргүү митинг ба жагсаалнуудта хабаадагшад орон доторнь тогтоогдоһон сэрэгэй журамые, политическэ партинуудай ажал ябуулга хорилтые, хүдэлмэришэнэй, профсоюзна ба ниитын бусад хүдэлөө даралгые, ажалшадай байдал һуудалай эрид муудажа байһаниие буруушаана.

Эндэхи зонхилхы журам Пакистаниие американ империализмын дахуул ба Афганистанда эсэргүүгээр, ямаршье соносхолгүйгөөр хэгдэжэ байһан дайнай плацдарм болгонхой. Засагай хүтэлбэри бариһан сэрэгэй хунта үдэр ерэхэ бүри орондоо милитаризацилга үргэдхэнэ. Бюджедэйнь бүхы гаргашын 45 шахуу процентнь сэрэгэй хэрэгтэ зорюулагдаһан, оронойнь экономико үгырэн панхаруутаха туйлдаа хүрэнхэй.

Орон доторсо демократи тогтоохын түлөө үргэн ехэ хүдэлөөндэ хабаадаһан элдэб түрэлэй ажалшад, жэжэ буржуази болон интеллигенци сэрэгэйхидые засагай хүтэлбэриһөө зайлуулха, политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдагшадые сүлөөлхэ, үргэн ниитэ хүн зондо демократическа эрхэ сүлөө олгохо, 1973 оной конституциин үндэһэ һуу... ниитын һунгалта үнгэр... дые табина. Ажалшадай... тэнүүдтэ правительства... шиидамаар, хэһээлтэ хэ... буугай һомоор харюуса... дэн арбан хүн алуула... шэ хүн түрмэдэ хаагдаа... һалгаа, хүлгөөтэ ябуулга... тулада пакистан сэрэгү... арба нэгэн городые эзэ...

Гэбэшье эдэ зэрлиг... тэнүүдынь пакистан ара... эхилһэн тэмсэлээ тэрэ... илалта туйлаха гэжэ ... Демократи тогтоохын т... хүтэлбэрилэгшэдые хэд... гаашье һаань, хүн зони... мэдэ хаажа, сэрэгэй пол... ра зоргооро хэды ааша... һаа, арад зондо эсэргүү... хаха зорилготой манифе... нойнь олон районуудта... на. Зарим городуудай ... баррикаданууд бии боло... до демонстрантнууд энд... политическэ хэрэгээр х... лөөлһэн байна.

Дарлан мүлжэгшэдэй ... газар дүрэжэ эхилэнхэ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Фермэнүүдые элбэг хүрэхэ тэжээлээр хангаха. «Хоёр дахин эршэтэйгээр»— Д. Лыгденовагай корреспонденци. «Сэлмэгшье байхада тухашарна»— В. Черниговэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Аман үгын агитациин удха шанар дээшэлүүлхэ. «Хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ хүрэмөөр» —В. Кургузовай статья. «Газар ашаяа харюулна» — П. Лхамажаповай статья. «Хойрогоор хандалгын хөйшолон»—М. Бекетовэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Днепрэй түлөө болоһон байлдаанай 40 жэлэй ойдо. «Зүүн зүгэй хаалтые» дэлбэ сохилго»—В. Мацуненкын статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Һуралсалай эмхи зургаанууд урина. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«На родине Чехова»—баримтата фильм. 10.15—«Было у отца три сына»—уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери). 12.25—«Уран зураашад тухай хөөрөөн». С. Петров-Водкин. 12.55—«Үхибүүдтэ ангай гүлгэд тухай». 13.25 — Шэнэ һонин. (13.30 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.10—Мультфильмнүүд. 16.30—«Брянска областиин хүдөөгэй залуушуул тухай». 17.00—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 17.30—«Байгалай дэргэдэхи хүшөө» — киноочерк. 17.50 — «Депутадуудай ажал хэрэгүүд». 18.30—«Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар).

Москва. 19.00—Һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан. СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокопьев дамжуулгада хабаадаха. 19.30—Баримтата фильм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—РСФСР-эй габьяата артистка Е. Шаврина ород арадай дуунуудые гүйсэдхэхэ. 20.15—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 20.45—«Жизнь моя—Армия»— уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—Москвада болоһон уласхоорондын XIII фестиваль. 23.50—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—В. Белов. «Плотницкие рассказы». Телезүжэг. 10.40—Баримтата фильм. 11.05—«Намайе бага гэжэ бү тоологты». 11.35—«Уран һайханиие ойлгодог байхаар хүмүүжүүлгэ». 12.05—Фильм-концерт. 13.05—«Шатарай һургуули». 13.35—«Француз хэлэн». 14.05—«Рассказы о Кешке и его друзьях»—3 серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). 15.20—Баримтата фильм. 15.50—Павло Тычинын шулэгүүд. 16.25—Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой электро-хүгжэмтэ инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 16.50 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Мультфильмнүүд.

Москва. 17.30—В. И. Савинай дурасхаалда волейболоор уласхоорондын мүрысөөн (эрэшүүл). 19.00— —«Н. Павлова... ёр хатарна... соо ойн бая... —Соносхолн... лан нойрсо... 21.15—Уласхо... лэл. 22.00—... «Клад»—уран... 00.05—С. Р... номерой сон...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-01645. Заказ № 199. Индекс...